

متوسط

-۶

$$\Phi_1 = BA_1 \cos 0 \Rightarrow \Phi_1 = 0.3 \times 25 \times 10^{-4} \times 1 = 7.5 \times 10^{-5} \text{ wb} \quad (\text{آ})$$

$$\Phi_2 = BA_2 \cos 0 \Rightarrow \Phi_2 = 0.3 \times 10 \times 10^{-4} \times 1 = 3 \times 10^{-5} \text{ wb} \quad (\text{ب})$$

(پ)

$$\frac{\Delta \Phi}{\Delta t} = \frac{3 \times 10^{-5} - 7.5 \times 10^{-5}}{0.2} = -22.5 \times 10^{-5} \frac{\text{wb}}{\text{s}}$$

$$= -2.25 \times 10^{-4} \text{ V}$$

آسان

-۷

$$A_1 = \pi r_1^2 = 3 \times 10^2 = 300 \text{ cm}^2, \quad A_2 = \frac{1}{4} A_1 = 150 \text{ cm}^2$$

اگر سطح حلقه با میدان زاویه 30° بسازد زاویه میدان با خط عمود بر سطح حلقه 60° می‌شود.

$$\Phi_2 - \Phi_1 = B(A_2 - A_1) \cos 60 \Rightarrow \Delta \Phi = 0.4 \times (150 - 300) \times 10^{-4} \times \frac{1}{2}$$

$$= -3 \times 10^{-4} \text{ wb}$$

آسان

-۸

وقتی سطح حلقه بر خطوط میدان مغناطیسی یکنواخت عمود باشد $\theta = 0$ در نظر می‌گیریم.

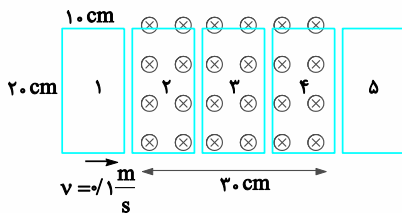
$$\Phi_2 - \Phi_1 = (B_2 - B_1) A \cos 0 \Rightarrow \Delta \Phi = (-0.2) \times 200 \times 10^{-4} \times 1$$

$$= -4 \times 10^{-3} \text{ wb}$$

دشوار

-۹

وضعیت قاب از لحظه ورود به میدان مغناطیسی تا لحظه خروج از آن مطابق شکل است.

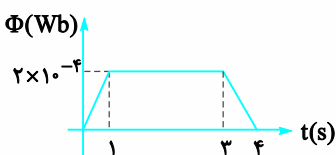

$$\Phi_1 = \Phi_5 = 0$$

$$\Phi_2 = \Phi_3 = \Phi_4 = BA \cos 0 = 0.1 \times (10 \times 20) \times 10^{-4} \times 1$$

$$= 2 \times 10^{-4} \text{ wb}$$

چون سرعت قاب ثابت و برابر $1 \frac{\text{m}}{\text{s}}$ است، آهنگ تغییر شار ثابت است و قاب هر 10 cm در میدان را در مدت 1 ثانیه طی می‌کند. توجه کنید که تغییر شار فقط از وضعیت ۱ به ۲ و از وضعیت ۴ به ۵ رخ می‌دهد.

آسان

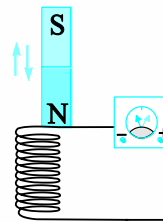
-۱

(آ) نادرست (ب) درست

(پ) نادرست (ت) درست

آسان

-۲

مطابق شکل، دو سر سیملوله را به گالوانومتر می‌بندیم و یک قطب آهنربای میله‌ای را درون سیملوله می‌بریم. مشاهده می‌شود که هنگام ورود و خروج آهنربا، عقربه گالوانومتر عبور جریان الکتریکی را نشان می‌دهد.

آسان

-۳

به دلیل این که مساحت حلقه و در نتیجه شار مغناطیسی گذرنده از حلقه تغییر می‌کند، در حلقه جریان القایی ایجاد می‌شود.

متوسط

-۴

(آ)

$$\Phi_1 = BA \cos 0 \Rightarrow \Phi_1 = 250 \times 10^{-4} \times (20 \times 20) \times 10^{-4} \times 1$$

$$= 10^{-2} \text{ wb}$$

(ب)

$$\Phi_2 = BA \cos 90 \xrightarrow{\cos 90 = 0} \Phi_2 = 0$$

(پ)

$$\Delta \Phi = \Phi_2 - \Phi_1 \Rightarrow \Delta \Phi = -10^{-2} \text{ wb}$$

(ت)

$$\frac{\Delta \Phi}{\Delta t} = \frac{-10^{-2}}{0.1} = -0.1 \frac{\text{wb}}{\text{s}}$$

دشوار

-۵

$\Phi = BA \cos \theta \Rightarrow$ مترمربع $\times$ تسلا = وبر

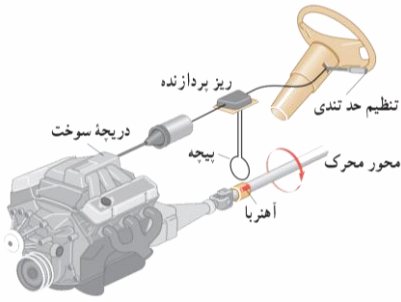
$F = BI \ell \sin \theta \Rightarrow$ نیوتون = تسلا $\times$ آمپر $\times$ متر $\Rightarrow$ تسلا = $\frac{\text{نیوتون}}{\text{متر} \times \text{آمپر}}$

$$\text{wb} = \frac{N \times m^2}{A \times m} \Rightarrow \text{wb} = \frac{N \times m}{A}$$

$$\frac{\Delta \Phi}{\Delta t} \Rightarrow \frac{\text{wb}}{\text{s}} = \frac{\frac{N \times m}{A}}{\text{s}} = \frac{N \times m}{A \times \text{s}} \quad \frac{N \times m = J}{A \times \text{s} = C} \rightarrow \frac{\text{wb}}{\text{s}} = \frac{J}{C}$$

وبر بر ثانیه معادل ژول بر کولن است و ژول بر کولن معادل ولت است.

علوی

۳- سامانه تنظیم حد تندی خودرو (کروز کنترل) (ویژه رشته ریاضی)

متوسط

-۱۵

(آ)

$$\Delta\Phi = (B_2 - B_1)A \cos\theta \Rightarrow \Delta\Phi = (0.22 - 0.18) \times 25 \times 10^{-4} \times 1 = 10^{-4} \text{ wb}$$

$$\varepsilon_{av} = -N \frac{\Delta\Phi}{\Delta t} \Rightarrow \bar{\varepsilon} = \frac{-200 \times 10^{-4}}{2 \times 10^{-3}} = -10 \text{ V}$$

(ب)

$$I_{av} = \frac{\varepsilon_{av}}{R} \Rightarrow I_{av} = \frac{-10}{10} = -1 \text{ A}$$

متوسط

-۱۶

$$\Phi_1 = B_1 A \cos\theta = 0.28 \times 100 \times 10^{-4} \times 1 \Rightarrow \Phi_1 = 28 \times 10^{-4} \text{ wb} \quad (\text{آ})$$

$$\Phi_2 = B_2 A \cos 180 = 0.17 \times 100 \times 10^{-4} \times (-1)$$

$$\Rightarrow \Phi_2 = -17 \times 10^{-4} \text{ wb}$$

$$\varepsilon_{av} = -N \frac{\Delta\Phi}{\Delta t} \Rightarrow \varepsilon_{av} = -1 \times \frac{(-17 \times 10^{-4} - 28 \times 10^{-4})}{0.45}$$

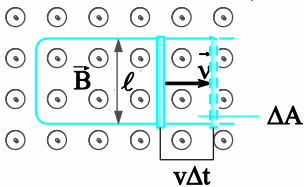
$$= \frac{45 \times 10^{-4}}{0.45} = 10^{-2} \text{ V}$$

(ب)

دشوار

-۱۷

با حرکت سیم لغزنده، مساحت سطحی که شار مغناطیسی از آن می‌گذرد تغییر می‌کند. چون سرعت لغزنده ثابت است، سیم لغزنده در مدت Δt ، به اندازه $v\Delta t$ جابه‌جا می‌شود و مطابق شکل داریم:

$$\Delta A = v\Delta t \times l$$

بنابراین تغییر شار مغناطیسی برابر است با:

$$\Delta\Phi = B\Delta A \cos\theta \Rightarrow \Delta\Phi = Bv\Delta t l$$

با توجه به رابطه قانون القای الکترومغناطیسی فاراده داریم:

$$|\varepsilon_{av}| = N \left| \frac{\Delta\Phi}{\Delta t} \right| \Rightarrow |\varepsilon_{av}| = 1 \times \frac{Bv\Delta t l}{\Delta t}$$

$$\Rightarrow |\varepsilon_{av}| = Bvl = 0.18 \times 20 \times 0.2 = 0.72 \text{ V}$$

آسان

-۱۰

بنابر قانون فاراده، هرگاه شار مغناطیسی‌ای که از مدار بسته‌ای می‌گذرد تغییر کند، نیروی محرکه‌ای در آن القا می‌شود که بزرگی آن با آهنگ تغییر شار مغناطیسی متناسب است.

$$\varepsilon_{av} = -N \frac{\Delta\Phi}{\Delta t}$$

آسان

-۱۱

(آ) بیشتر

(ب) تغییر شار مغناطیسی
(پ) آهنگ تغییر شار مغناطیسی

متوسط

-۱۲

تعداد حلقه‌های سیم‌لوله شکل ب از شکل آ بیشتر است. با توجه به این که باقی شرایط در هر دو شکل یکسان است و با توجه به رابطه $\varepsilon_{av} = -N \frac{\Delta\Phi}{\Delta t}$ با افزایش N ، بزرگی نیروی محرکه القایی افزایش می‌یابد، لذا ولت‌سنج شکل ب عدد بزرگ‌تری نشان می‌دهد.

متوسط

-۱۳

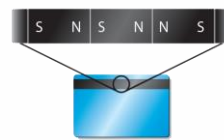
چون در شکل ب، آهنربا با سرعت بیشتری به سیموله نزدیک می‌شود، آهنگ تغییر شار مغناطیسی نسبت به شکل آ بیشتر است. طبق رابطه $\varepsilon_{av} = -N \frac{\Delta\Phi}{\Delta t}$ با افزایش $\frac{\Delta\Phi}{\Delta t}$ ، بزرگی نیروی محرکه القایی بیشتر شده و ولت‌سنج شکل ب عدد بزرگ‌تری نشان می‌دهد.

آسان

-۱۴

۱- تندی سنج دوچرخه‌های مسابقه‌ای

۲- کارت‌های اعتباری و

دستگاه‌های کارت‌خوان

دشوار

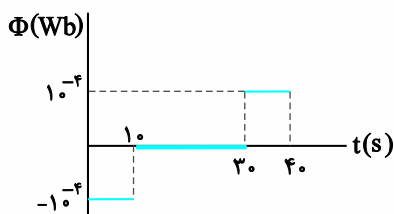
-۲۲

در قسمت‌هایی از نمودار $\Phi - t$ که تغییرات شار مغناطیسی خطی است، اندازه نیروی محرکه القایی ثابت است.

$$0.5 \rightarrow 1.0 \text{ s } \varepsilon_{av} = -N \frac{\Delta\Phi}{\Delta t} \Rightarrow \varepsilon_{av} = -1 \times \frac{(1 \times 10^{-3} - 0)}{1.0} = -1.0 \times 10^{-3} \text{ V}$$

$$1.0 \text{ s} \rightarrow 3.0 \text{ s } \Delta\Phi = 0 \Rightarrow \varepsilon_{av} = 0$$

$$3.0 \text{ s} \rightarrow 4.0 \text{ s } \varepsilon_{av} = -N \frac{\Delta\Phi}{\Delta t} \Rightarrow \varepsilon_{av} = \frac{-1 \times (0 - 1 \times 10^{-3})}{1.0} = 1.0 \times 10^{-3} \text{ V}$$

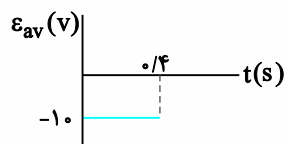

متوسط

-۲۳

$$\varepsilon_{av} = -N \frac{\Delta\Phi}{\Delta t} = \varepsilon_{av} = -1 \times \frac{6 - 2}{0.4} = -1.0 \text{ V}$$

(ب)

(ب)

$$I_{av} = \frac{\varepsilon_{av}}{R} \Rightarrow I_{av} = \frac{-1.0}{2} = -0.5 \text{ A}$$

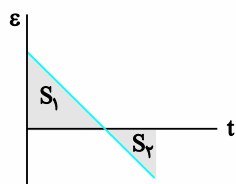
دشوار

-۲۴

توجه: مساحت بین نمودار نیروی محرکه القایی و محور زمان برای حلقه یا پیچه‌ای با N دور برابر $N |\Delta\Phi|$ است. اگر مساحت بالای محور زمان باشد $\Delta\Phi > 0$ است. اگر مساحت پایین محور زمان باشد $\Delta\Phi < 0$ است.

$$S_1 = N |\Delta\Phi| \xrightarrow{\text{مساحت بالای محور زمان}} \Delta\Phi = -\frac{S_1}{N}$$

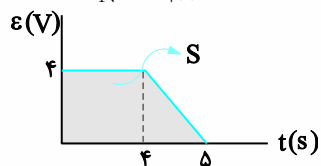
$$S_2 = N |\Delta\Phi| \xrightarrow{\text{مساحت پایین محور زمان}} \Delta\Phi = +\frac{S_2}{N}$$

(آ)

$$S = \text{مساحت دوزنقه} = \left(\frac{4+5}{2}\right) \times 4 = 18$$

$$\Delta\Phi = -\frac{S}{N} = -\frac{18}{100} = -0.18 \text{ wb}$$

(ب)

$$\varepsilon_{av} = -N \frac{\Delta\Phi}{\Delta t} \Rightarrow \varepsilon_{av} = \frac{-100 \times (-0.18)}{5} = 3.6 \text{ V}$$

متوسط

-۱۸

$$\theta_1 = 0 \Rightarrow \Phi_1 = 0.5 \times 10^{-4} \times 30 \times 10^{-4} \times 1 = 15 \times 10^{-8} \text{ wb}$$

$$\theta_2 = 90^\circ \Rightarrow \Phi_2 = BA \cos 90^\circ \xrightarrow{\cos 90^\circ = 0} \Phi_2 = 0$$

$$\varepsilon_{av} = -N \frac{\Delta\Phi}{\Delta t} \Rightarrow \varepsilon_{av} = \frac{-1000 \times (0 - 15 \times 10^{-8})}{0.2} = 7.5 \times 10^{-3} \text{ V}$$

دشوار

-۱۹

اگر مقاومت پیچه یا سیملوله برابر R باشد، جریان القایی متوسط در آن از رابطه زیر محاسبه می‌شود:

$$I_{av} = \frac{\varepsilon_{av}}{R} \Rightarrow I_{av} = -\frac{N}{R} \frac{\Delta\Phi}{\Delta t}$$

با توجه به تعریف جریان الکتریکی متوسط داریم:

$$I_{av} = -\frac{N}{R} \frac{\Delta\Phi}{\Delta t} \quad I_{av} = \frac{\Delta q}{\Delta t} \Rightarrow \frac{\Delta q}{\Delta t} = -\frac{N}{R} \frac{\Delta\Phi}{\Delta t}$$

$$\Rightarrow \Delta q = -\frac{N}{R} \Delta\Phi \Rightarrow |\Delta q| = \frac{N}{R} |\Delta\Phi|$$

$$|\Delta q| = \frac{100}{10} \times 0.5 = 5 \text{ C}$$

دشوار

-۲۰

$$t_1 = 0 \Rightarrow \Phi_1 = 10^{-2} \text{ wb} \quad (\text{آ})$$

$$t_2 = 3 \text{ s} \Rightarrow \Phi_2 = (8 \times 3^2 - 4 \times 3 + 1) \times 10^{-2} = 61 \times 10^{-2} \text{ wb}$$

$$|\varepsilon_{av}| = N \left| \frac{\Delta\Phi}{\Delta t} \right| \Rightarrow |\varepsilon_{av}| = 1 \times \frac{(61 \times 10^{-2} - 10^{-2})}{3 - 0} = 0.2 \text{ V}$$

(ب) منظور از ثانیه n ام، لحظه $t_1 = n - 1$ تا $t_2 = n$ ثانیه است.

$$\text{دوم ثانیه: } t_1 = 1 \text{ s} \rightarrow t_2 = 2 \text{ s}$$

$$t_1 = 1 \text{ s} \Rightarrow \Phi_1 = (8 \times 1^2 - 4 \times 1 + 1) \times 10^{-2} = 5 \times 10^{-2} \text{ wb}$$

$$t_2 = 2 \text{ s} \Rightarrow \Phi_2 = (8 \times 2^2 - 4 \times 2 + 1) \times 10^{-2} = 25 \times 10^{-2} \text{ wb}$$

$$|\varepsilon_{av}| = N \left| \frac{\Delta\Phi}{\Delta t} \right| \Rightarrow |\varepsilon_{av}| = 1 \times \frac{(25 \times 10^{-2} - 5 \times 10^{-2})}{2 - 1} = 0.2 \text{ V}$$

متوسط

-۲۱

(آ) با چرخش میله آهنربای متصل به آن نیز می‌چرخد و سبب می‌شود شار مغناطیسی گذرنده از سیم پیچ تغییر کند و به سبب ایجاد نیروی محرکه القایی، عقربه ولتسنج منحرف می‌شود.

(ب) با افزایش تندی باد، آهنگ تغییر شار مغناطیسی از سیم پیچ افزایش می‌یابد و عدد ولتسنج افزایش می‌یابد.

(پ) استفاده از آهنربای قوی‌تر - افزایش تعداد حلقه‌های سیم پیچ

متوسط

۸- گزینه «۳»

$$A = \frac{\pi D^2}{4} = \frac{\pi (2.0 \times 10^{-2})^2}{4} = 3.14 \times 10^{-4} \text{ m}^2$$

$$\varepsilon_{av} = RI_{av} = 0.3 \times 0.2 = 0.06 = 6 \times 10^{-2} \text{ V}$$

$$|\varepsilon_{av}| = \left| -N \frac{\Delta \phi}{\Delta t} \right| = \left| -NA \cos \theta \frac{\Delta B}{\Delta t} \right|$$

$$\frac{\Delta B}{\Delta t} = \frac{\varepsilon_{av}}{NA \cos \theta} = \frac{6 \times 10^{-2}}{1 \times 3.14 \times 10^{-4} \times 1} = 2 \frac{\text{T}}{\text{s}}$$

آسان

۹- گزینه «۲»

$$|\varepsilon_{av}| = N \frac{\Delta \phi}{\Delta t} = 200 \times 0.5 = 100 \text{ V}$$

$$\Rightarrow |I_{av}| = \frac{|\varepsilon_{av}|}{R} = \frac{100}{20} = 5 \text{ A}$$

دشواری

۱۰- گزینه «۳»

توجه: اگر مقاومت پیچ یا سیملوله برابر R باشد، جریان القایی متوسط در آن از رابطه زیر محاسبه می‌شود:

$$I_{av} = \frac{\varepsilon_{av}}{R} \Rightarrow I_{av} = -\frac{N}{R} \frac{\Delta \Phi}{\Delta t}$$

با توجه به تعریف جریان الکتریکی متوسط داریم:

$$I_{av} = -\frac{N}{R} \frac{\Delta \Phi}{\Delta t} \quad I_{av} = \frac{\Delta q}{\Delta t} \rightarrow \frac{\Delta q}{\Delta t} = -\frac{N}{R} \frac{\Delta \Phi}{\Delta t}$$

$$\Rightarrow \Delta q = -\frac{N}{R} \Delta \Phi \Rightarrow |\Delta q| = \frac{N}{R} |\Delta \Phi|$$

$$|\Delta q| = \frac{N}{R} |\Delta \Phi| \Rightarrow |\Delta q| = \frac{200}{10} |0.05| = 1 \text{ C}$$

دشواری

۱۱- گزینه «۲»

$$|\Delta q| = \frac{N}{R} |\Delta \Phi| \Rightarrow |\Delta q| = \frac{50}{5} |0.04| = 0.4 \text{ C}$$

متوسط

۱۲- گزینه «۴»

$$\Phi_1 = BA \cos 0 \Rightarrow \Phi_1 = 0.1 \times 100 \times 10^{-4} \times 1 = 10^{-3} \text{ wb}$$

$$\Phi_2 = BA \cos 180 \Rightarrow \Phi_2 = 0.1 \times 100 \times 10^{-4} \times (-1) = -10^{-3} \text{ wb}$$

$$|\varepsilon_{av}| = N \left| \frac{\Delta \Phi}{\Delta t} \right|$$

$$\Rightarrow |\varepsilon_{av}| = 1 \times \left| \frac{-10^{-3} - 10^{-3}}{0.25} \right| = 8 \times 10^{-3} \text{ V} = 8 \text{ mV}$$

متوسط

۱۳- گزینه «۱»

$$|\varepsilon_{av}| = N \left| \frac{\Delta \Phi}{\Delta t} \right|$$

$$\Rightarrow |\varepsilon_{av}| = 200 \times \left| \frac{0.005 - 0.02}{0.1} \right| = 2000 \times 0.15 = 30 \text{ V}$$

$$|I_{av}| = \frac{|\varepsilon_{av}|}{R} \Rightarrow |I_{av}| = \frac{30}{15} = 2 \text{ A}$$

سؤالات تستی

پاسخنامه

بخش ۱ و ۲

آسان

۱- گزینه «۳»

$$\phi = B \cdot A \cdot \cos \theta$$

$$W_b = T \cdot m^2$$

آسان

۲- گزینه «۱»

نرده‌ای، وبر (Wb)

آسان

۳- گزینه «۴»

بیشترین شار مغناطیسی زمانی از حلقه می‌گذرد که سطح آن بر خطوط میدان مغناطیسی عمود باشد. در این صورت می‌توان زاویه عمود بر سطح حلقه با خطوط میدان مغناطیسی را صفر در نظر گرفت.

$$\Phi = BA \cos 0 \Rightarrow 4 \times 10^{-3} = 0.2 \times A \times 1$$

$$\Rightarrow A = 2 \times 10^{-2} \text{ m}^2 = 200 \text{ cm}^2$$

متوسط

۴- گزینه «۴»

اگر خطوط میدان با سطح حلقه زاویه ۶۰ درجه بسازد با نیم خط عمود بر سطح حلقه زاویه ۳۰ درجه می‌سازد.

$$\Phi = BA \cos 30 \Rightarrow \Phi = 0.004 \times 200 \times 10^{-4} \times \frac{\sqrt{3}}{2} = 4\sqrt{3} \times 10^{-5} \text{ wb}$$

آسان

۵- گزینه «۲»

طبق قانون القای الکترومغناطیسی فاراده اندازه نیروی محرکه القایی متناسب با آهنگ تغییر شار مغناطیسی است $(\varepsilon_{av} = -N \frac{\Delta \Phi}{\Delta t})$. بنابراین آهنگ تغییر شار از جنس نیروی محرکه الکتریکی است.

متوسط

۶- گزینه «۱»

$$t_1 = 0 \Rightarrow \phi_1 = +2 \text{ Wb}$$

$$t_2 = 1 \Rightarrow \phi_2 = 3(1)^2 - 2(1) + 2 = 3 \text{ Wb}$$

$$|\varepsilon_{av}| = N \frac{\phi_2 - \phi_1}{t_2 - t_1} = 1 \times \frac{3 - 2}{1 - 0} = 1 \text{ V}$$

متوسط

۷- گزینه «۲»

$$|\varepsilon_{av}| = \left| -NA \cos \theta \frac{\Delta B}{\Delta t} \right|, \varepsilon_{av} = I_{av} R$$

$$500 \times (25 \times 10^{-4}) \times 1 \times \frac{\Delta B}{\Delta t} = 10^{-3} \times 10$$

$$\frac{\Delta B}{\Delta t} = \frac{10^{-2}}{125 \times 10^{-2}} = 8 \times 10^{-3} \frac{\text{T}}{\text{s}} = 8 \frac{\text{mT}}{\text{s}}$$

دشوار ۱۹- گزینه «۴»

شیب خط گذرنده از لحظه t' برابر $\frac{\Delta\Phi}{\Delta t}$ است.

$$\frac{\Delta\Phi}{\Delta t} = \frac{-2-2}{16-4} = -\frac{4}{12} = -\frac{1}{3} \text{ wb/s}$$

$$\varepsilon_{av} = -N \frac{\Delta\Phi}{\Delta t} \Rightarrow \varepsilon_{av} = -1 \times \left(-\frac{1}{3}\right) = \frac{1}{3} \text{ V}$$

دشوار ۲۰- گزینه «۲»

شیب خط نمودار $\Phi-t$ برابر $\frac{\Delta\Phi}{\Delta t}$ است. چون در بازه‌های زمانی داده شده در

شکل، شیب خط تغییر نکرده است بنابراین نیروی محرکه القایی در کل زمان‌های داده شده در نمودار ثابت است و فقط گزینه ۲ این ویژگی را دارد.

و با انجام محاسبات زیر داریم:

$$\frac{\Delta\Phi}{\Delta t} = \frac{0-2 \times 10^{-3}}{0.1} = -0.02 \text{ wb/s}$$

$$\varepsilon_{av} = -N \frac{\Delta\Phi}{\Delta t} \Rightarrow \varepsilon_{av} = -1 \times (-0.02) = 0.02 \text{ V}$$

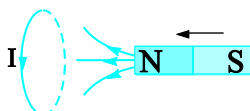

آسان ۱-

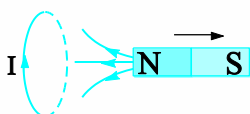
قانون لنز بیان می‌کند که: جریان حاصل از نیروی محرکه القایی در یک مدار یا پیچه در جهتی است که آثار مغناطیسی ناشی از آن، با عامل به وجود آورنده جریان القایی، یعنی تغییر شار مغناطیسی، مخالفت می‌کند

آسان ۲-

(آ)

(ب)

متوسط ۱۴- گزینه «۲»

توجه کنید زاویه نیم‌خط عمود بر سطح حلقه با خطوط میدان 60° درجه است.

$$\varepsilon_{av} = -N \frac{\Delta\Phi}{\Delta t} = -N \frac{\Delta B \times A \cos 60^\circ}{\Delta t}$$

$$\Rightarrow \varepsilon_{av} = -1 \times \frac{(0-6000 \times 10^{-4}) \times 3/14 \times 10^{-2} \times 10^{-4} \times \frac{1}{2}}{15/7 \times 10^{-3}} = 0.6 \text{ V}$$

متوسط ۱۵- گزینه «۳»

خطوط میدان مغناطیسی بیر سطح حلقه‌های سیملوله عمود است و زاویه نیم‌خط عمود بر سطح حلقه صفر است.

$$|\varepsilon_{av}| = N \left| \frac{\Delta\Phi}{\Delta t} \right| = N \left| \frac{\Delta B}{\Delta t} \times A \times \cos 0^\circ \right|$$

$$\Rightarrow |\varepsilon_{av}| = 400 \left| -0.1 \times 15 \times 10^{-4} \times 1 \right| = 6 \times 10^{-2} \text{ V}$$

$$|I_{av}| = \frac{|\varepsilon_{av}|}{R} = \frac{6 \times 10^{-2}}{0.2} = 0.3 \text{ A}$$

متوسط ۱۶- گزینه «۴»

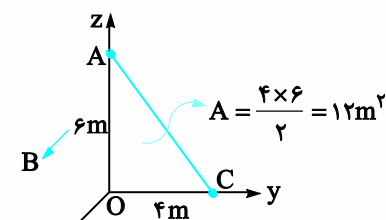
$$\Phi_1 = AB \cos 0^\circ = 0.04 \times 50 \times 10^{-4} \times 1 = 2 \times 10^{-4} \text{ wb}$$

$$\Phi_2 = BA \cos 180^\circ = 0.04 \times 50 \times 10^{-4} \times (-1) = -2 \times 10^{-4} \text{ wb}$$

$$|\varepsilon_{av}| = N \left| \frac{\Delta\Phi}{\Delta t} \right| = 1000 \left| \frac{-2 \times 10^{-4} - 2 \times 10^{-4}}{0.01} \right| = 40 \text{ V}$$

دشوار ۱۷- گزینه «۴»

شار مغناطیسی گذرنده از سطحی که با خط AC و محورهای y و z می‌گذرد با شار مغناطیسی گذرنده از صفحه ABC برابر است.

$$\Phi = BA \cos 0^\circ = 2 \times 8 \times 1 = 16 \text{ wb}$$

دشوار ۱۸- گزینه «۳»

شیب خط در نمودار $(\Phi-t)$ برابر $\frac{\Delta\Phi}{\Delta t}$ است. در لحظه $t=3\text{ s}$ شیب خط

گذرنده از این لحظه برابر است با:

$$\frac{\Delta\Phi}{\Delta t} = \frac{0-2}{3-1} = -1 \text{ wb/s}$$

$$\varepsilon_{av} = -N \frac{\Delta\Phi}{\Delta t} = -1 \times (-1) = 1 \text{ V}$$

۸- متوسط

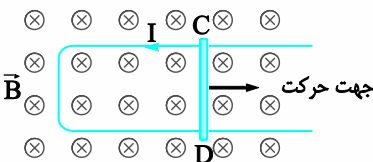
با دور شدن حلقه‌ای که به سمت راست حرکت می‌کند، از سیم راست، چون بزرگی میدان مغناطیسی سیم راست کم می‌شود، شار مغناطیسی گذرنده از حلقه، کاهش می‌یابد، چون جهت میدان مغناطیسی سیم راست در محل این حلقه درون‌سو است، جهت جریان القایی در حلقه به گونه‌ای است که میدان مغناطیسی ناشی از آن در درون حلقه، درون‌سو باشد پس جهت جریان القایی در حلقه راست ساعتگرد است. با حرکت حلقه سمت چپ سیم راست در جهت نشان داده شده چون میدان مغناطیسی سیم راست در محل حلقه تغییر نمی‌کند، جریان القایی در این حلقه صفر است.

۹- آسان

چون با حرکت حلقه، تعداد خطوط میدان مغناطیسی که از حلقه می‌گذرد کم می‌شود، شار مغناطیسی گذرنده از حلقه کاهش می‌یابد، لذا جهت جریان القایی در حلقه به گونه‌ای است که میدان مغناطیسی ناشی از آن در داخل حلقه هم جهت میدان مغناطیسی در محل حلقه باشد. پس جریان القایی ساعتگرد است.

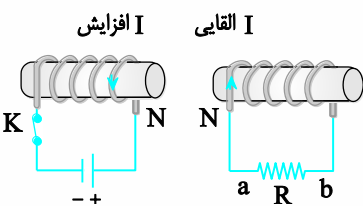
۱۰- متوسط

با حرکت میله فلزی به سمت راست، شار مغناطیسی گذرنده از حلقه بسته افزایش می‌یابد. لذا جریان القایی در حلقه بسته به گونه‌ای است که میدان مغناطیسی ناشی از آن در داخل حلقه مخالف میدان مغناطیسی در محل حلقه باشد یعنی برون‌سو باشد. پس جهت جریان القایی پادساعتگرد است.

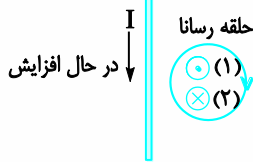
۱۱- دشوار

در هنگام وصل کلید، جریان گذرنده از سیم لوله از سیم لوله چپ در حال افزایش است، پس شار مغناطیسی گذرنده از سیم لوله سمت راست، ناشی از میدان مغناطیسی سیم لوله سمت چپ در حال افزایش است. با توجه به جهت جریان I ، جهت جریان القایی (I القایی) باید مطابق شکل باشد، پس در هنگام وصل کلید از مقاومت R جریان از b به a است.

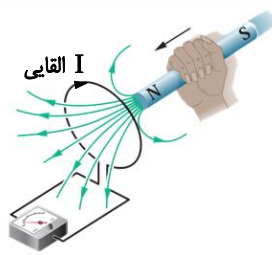

۱۳- دشوار

آ) با توجه به جهت جریان القایی در حلقه قطب S میدان مغناطیسی ناشی از جریان القایی در پایین حلقه است، لذا آهنربا به سمت پایین حرکت می‌کرده است.
ب) جهت میدان $\vec{B}_1$ ناشی از سیم حامل جریان در محل حلقه برون‌سو است و چون I در حال افزایش است باید میدان $\vec{B}_2$ ناشی از جریان حلقه درون‌سو باشد تا با تغییر شار مخالفت کند. I ، B (۱) سیم حلقه برون‌سو است. چون جریان I در حال افزایش است، B (۲) القایی بنا به قانون لنز باید جهت جریان در حلقه، ساعتگرد باشد تا با افزایش شار عبوری از حلقه، مخالفت کند. لذا جهت جریان القایی ساعتگرد است.

۱۴- آسان

باتوجه به افزایش شار عبوری از حلقه، جهت جریان القایی به گونه‌ای خواهد بود که قطب N میدان مغناطیسی ناشی از این جریان به سمت آهنربا بوده و با نزدیک شدن آهنربا به حلقه مخالفت کند.

۱۵- دشوار

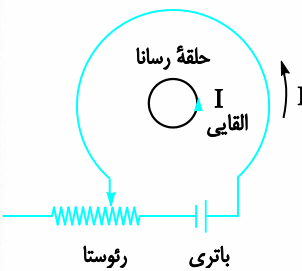
آهنربایی که از حلقه رسانا عبور می‌کند، فرورفتگی کمتری هنگام برخورد با زمین نرم ایجاد می‌کند. زیرا در هنگام ورود و در هنگام خروج آهنربا از حلقه، جهت جریان القایی به گونه‌ای است که میدان مغناطیسی حاصل از این جریان با عبور آهنربا از آن مخالفت می‌کند.

۱۶- متوسط

آ) ساعتگرد
ب) پادساعتگرد
پ) جریانی القا نمی‌شود.

۱۷- متوسط

با افزایش مقاومت رثوستا، جریان حلقه بزرگ کم شده و میدان مغناطیسی ناشی از آن در محل حلقه کوچک کاهش می‌یابد. لذا جهت جریان القایی در حلقه کوچک به گونه‌ای است که میدان مغناطیسی ناشی از آن در جهت میدان مغناطیسی حلقه بزرگ باشد تا با کاهش شار مغناطیسی مخالفت کند. پس جهت جریان القایی، هم جهت جریان حلقه بزرگ است.

سوالات تستی

پاسخنامه

بخش ۳

آسان

۱- گزینه «۴»

برای تعیین جهت جریان القایی از قانون لنز استفاده می‌کنیم:

(۱) یک خط میدان اصلی ($\vec{B}$) را رسم می‌کنیم.

(۲) معین می‌کنیم که شار مغناطیسی گذرنده از مدار در حال افزایش است یا کاهش.

(۳) اگر شار در حال افزایش باشد، میدان القایی ($\vec{B}_L$) را مخالف $\vec{B}$ و اگر در

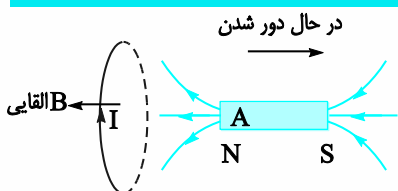
حال کاهش باشد ($\vec{B}_L$) و $\vec{B}$ را هم جهت در نظر می‌گیریم.

(۴) انگشت شست دست راست را در جهت ($\vec{B}_L$) می‌گیریم، انگشتان خمیده

جهت جریان القایی را نشان می‌دهد.

آسان

۲- گزینه «۲»

متوسط

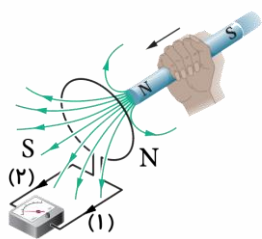
۳- گزینه «۲»

برای مخالفت با نزدیک شدن آهنربا به حلقه، جهت جریان القایی در آن باید

به گونه‌ای باشد که قطب N میدان مغناطیسی ناشی از آن در سمت آهنربا

باشد، لذا جهت جریان القایی در حلقه در جهت (۱) است. پس حلقه آهنربا را

دفع می‌کند.

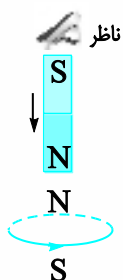
متوسط

۴- گزینه «۳»

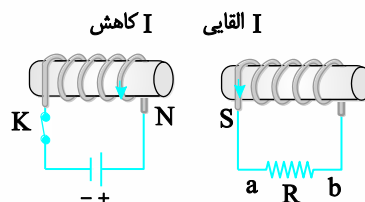
در هنگام ورود آهنربا به حلقه مطابق شکل مقابل، جهت جریان القایی به

گونه‌ای است که قطب N میدان مغناطیسی ناشی از آن سمت آهنربا باشد تا با

ورود آهنربا به حلقه مخالفت کند. جهت جریان از دید ناظر پادساعتگرد است.

(ب) در هنگام قطع کلید، جریان گذرنده از سیم لوله چپ در حال کاهش است، پس شار مغناطیسی گذرنده از سیم لوله سمت راست، ناشی از میدان مغناطیسی سیم لوله سمت چپ در حال کاهش است با توجه به جهت جریان I، جهت جریان القایی (I القایی) باید مطابق شکل باشد، پس در هنگام قطع کلید از مقاومت R جریان از a به b است.

متوسط

۱۲-

(آ) در مرحله (۲)

$$\Phi = BA \cos \theta \Rightarrow \Phi = 20 \times 10^{-3} \times (10 \times 10^{-2}) \times 10^{-4} \times 1 = 2 \times 10^{-4} \text{ wb}$$

(ب) در وضعیت (۱) و جهت جریان القایی پادساعتگرد

(پ) در وضعیت (۲) و جهت جریان القایی ساعتگرد

متوسط

۱۳-

در وضعیت (۱) شار مغناطیسی عبوری از حلقه در حال افزایش است، پس

جهت جریان القایی در حلقه به گونه‌ای است که قطب S ناشی از آن در سمت

آهنربا باشد تا با نزدیک شدن حلقه به آهنربا مخالفت کند.

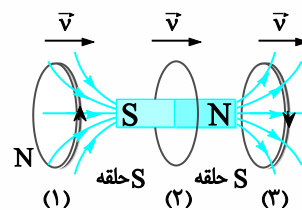
در وضعیت (۲) به صورت لحظه‌ای شار مغناطیسی تغییری نمی‌کند و جریان

القایی صفر است.

در وضعیت (۳) شار مغناطیسی عبوری از حلقه در حال کاهش است، پس جهت

جریان القایی در حلقه به گونه‌ای است که قطب S ناشی از آن در سمت آهنربا

باشد تا از دور شدن حلقه از آهنربا مخالفت کند

دشواری

۱۴-

(آ) ساعتگرد

(ب)

$$\Phi_1 = BA_1 \cos \theta \Rightarrow \Phi_1 = 0.4 \times (10 \times 20) \times 10^{-4} \times 1 = 8 \times 10^{-3} \text{ wb}$$

$$A_2 = 0 \Rightarrow \Phi_2 = 0$$

$$|\varepsilon_{av}| = N \left| \frac{\Delta \Phi}{\Delta t} \right| \Rightarrow |\varepsilon_{av}| = 1 \times \left| \frac{-8 \times 10^{-3}}{20} \right| = 4 \times 10^{-4} \text{ V}$$

۹- گزینه «۱»

متوسط

اگر جهت میدان مغناطیسی سیم راست در محل حلقه و میدان مغناطیسی ناشی از جریان القایی در حلقه هم جهت باشند باید شار مغناطیسی در حال کاهش و در نتیجه جریان سیم راست باید در حال کاهش باشد و در غیر این صورت باید جریان سیم راست در حال افزایش باشد.

بنابراین فقط گزینه ۱ درست است.

۱۰- گزینه «۲»

دشوار

میدان مغناطیسی سیم راست در محل حلقه ۱ برون سو است. چون I در حال کاهش است، شار مغناطیسی گذرنده از آن در حال کاهش است لذا باید جهت جریان القایی به گونه‌ای باشد تا میدان مغناطیسی حاصل از آن برون سو باشد پس جریان حلقه ۱ پادساعتگرد است.

میدان مغناطیسی سیم راست در محل حلقه ۲ درون سو است، چون حلقه ۲ از سیم راست دور می‌شود و جریان I نیز در حال کاهش است شار مغناطیسی گذرنده از آن در حال کاهش است لذا باید جهت جریان القایی به گونه‌ای باشد تا میدان مغناطیسی حاصل از آن درون سو باشد، پس جریان حلقه ۲ ساعتگرد است.

۱۱- گزینه «۳»

متوسط

قاعده دست راست را برای هر دو سیم‌لوله به کار می‌بریم. جهت میدان ($\vec{B}$) در سیم‌لوله A از چپ به راست و جهت میدان القایی ($\vec{B}_L$) از راست به چپ است. بنابراین نتیجه می‌گیریم که شار گذرنده از سیم‌لوله B در حال افزایش است که فقط گزینه «۳» این امکان را فراهم می‌کند.

۱۲- گزینه «۱»

دشوار

با حرکت میله به سمت چپ مساحت قاب کم شده و در نتیجه شار مغناطیسی نیز کاهش می‌یابد که در این حالت میدان القایی $\vec{B}_L$ با $\vec{B}$ هم جهت یعنی درون سو می‌شود. انگشت شست دست راست را در جهت $\vec{B}_L$ قرار می‌دهیم، انگشتان خمیده، جهت جریان القایی را در میله از M به N معین می‌کند. وقتی V رو به افزایش باشد، $|\varepsilon| = BLV$ نیز افزایش یافته و به دنبال آن $I = \frac{\varepsilon}{R}$ نیز افزایش می‌یابد.

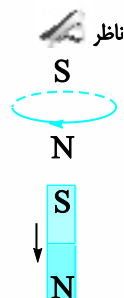
۱۳- گزینه «۲»

آسان

با خروج قاب از فضای میدان مغناطیسی، شار مغناطیسی عبوری از قاب کاهش می‌یابد و طبق قانون لنز، جریان القایی طوری در قاب ایجاد می‌شود که با عامل کاهش شار مخالفت کند، یعنی میدان مغناطیسی ناشی از آن هم جهت با میدان مغناطیسی موجود در فضا باشد (میدان درون سو)؛ بنابراین طبق قاعده دست راست، جریان القایی در قاب باید ساعتگرد باشد.

$$|\varepsilon_{av}| = \left| -N \frac{\Delta\Phi}{\Delta t} \right| = \left| -1 \times \frac{-(0/0.2)}{1 \times 10^{-3}} \right| = 20 \text{ V}$$

در هنگام خروج آهنربا از حلقه مطابق شکل مقابل، جهت جریان القایی به گونه‌ای است قبل N میدان مغناطیسی ناشی از آن سمت آهنربا باشد تا با دور شده آهنربا از حلقه مخالفت کند. جهت جریان از دید ناظر ساعتگرد است.

۵- گزینه «۴»

دشوار

با حرکت رئوسا به سمت چپ مقاومت آن افزایش و جریان در مدار دایره‌ای کاهش می‌یابد و با کاهش جریان در آن، جریان القایی در حلقه هم جهت با آن یعنی پادساعتگرد می‌شود.

۶- گزینه «۱»

متوسط

جهت میدان مغناطیسی حاصل از عبور جریان در سیم راست در داخل حلقه درون سو است. چون جریان القایی در حلقه ساعت گرد است، جهت میدان القایی نیز درون سو خواهد بود، پس نتیجه می‌گیریم که شار مغناطیسی گذرنده از حلقه در حال کاهش است و این اتفاق زمانی روی می‌دهد که یا حلقه را از سیم دور کنیم یا جریان در سیم را کاهش دهیم.

۷- گزینه «۴»

آسان

چون جهت میدان حاصل از سیم راست در مرکز حلقه و میدان القایی حلقه، درون سو می‌باشد، طبق قانون لنز نتیجه می‌شود که شار مغناطیسی عبوری از حلقه در حال کاهش بوده است، پس جریان سیم می‌تواند در حال کاهش باشد. یا حلقه از سیم دور شود که فقط گزینه ۴ از بین گزینه‌ها درست است.

۸- گزینه «۱»

دشوار

$$t = 0 \Rightarrow \phi_1 = 0$$

$$t = 2 \Rightarrow \phi_2 = (5 \times 2^2 + 6 \times 2) \times 10^{-3} = 32 \times 10^{-3} \text{ wb}$$

$$|\varepsilon_{av}| = \left| -N \frac{\Delta\phi}{\Delta t} \right| = \left| -N \frac{\phi_2 - \phi_1}{t_2 - t_1} \right|$$

$$|\varepsilon_{av}| = 1 \times \frac{32 \times 10^{-3} - 0}{2 - 0} = 16 \times 10^{-3} \text{ V} = 16 \text{ mV}$$

چون شار مغناطیسی گذرنده از حلقه افزایش می‌یابد، بنابراین $\vec{B}_L$ مخالف $\vec{B}$ یعنی برون سو می‌شود. انگشت شست دست راست را که روی $\vec{B}_L$ قرار دهیم، انگشتان خمیده جهت جریان القایی در حلقه پادساعتگرد یعنی از A به B نشان می‌دهد.

دشوار

-۶

هنگام بستن کلید، چون جریان در مدار در حال افزایش است به دلیل پدیده خود- القاوری القاگر، نیروی محرکه‌ای، خلاف جهت نیروی محرکه باتری در آن ایجاد می‌شود که سبب می‌شود دقیقاً در لحظه بسته شدن کلید، جریانی از آن نگذرد (مثل کلید باز عمل می‌کند) و با عبور جریان از لامپ، لامپ روشن می‌شود. تا لحظه رسیدن جریان به مقدار نهایی‌اش، اثر خود - القاوری القاگر کم شده و پس از ثابت شدن جریان، القاگر آرمانی، مثل یک سیم رسانا عمل کرده و دو سر لامپ اتصال کوتاه شده و لامپ خاموش می‌شود. بنابراین، در هنگام وصل کلید، لامپ ابتدا روشن و سپس خاموش می‌شود.

متوسط

-۷

$$L = \frac{\mu_0 AN^2}{l} \Rightarrow L = \frac{4 \times 10^{-7} \times 10 \times 10^{-4} \times (2000)^2}{0.14 \times 10^{-2}} = 0.18 \times 10^{-2} \text{ H} = 1.8 \text{ mH}$$

متوسط

-۸

$$L = \frac{\mu_0 AN^2}{l} \Rightarrow 1 = \frac{4 \times 10^{-7} \times 10 \times 10^{-4} \times N^2}{0.14 \times 10^{-2}} \Rightarrow N^2 = \frac{10^8}{4} \Rightarrow N = 5000$$

آسان

-۹

$$\frac{L_2}{L_1} = \frac{A_2}{A_1} \times \left(\frac{N_2}{N_1}\right)^2 \times \left(\frac{l_1}{l_2}\right) \xrightarrow{l_2=2l_1} \frac{L_2}{L_1} = 1 \times 1 \times \frac{1}{2} \Rightarrow L_2 = \frac{1}{2} L_1$$

متوسط

-۱۰

جریان عبوری از پیچۀ ۱، میدان مغناطیسی $\vec{B}$ را به وجود می‌آورد. این میدان $\vec{B}$ ، شار مغناطیسی‌ای را از پیچۀ ۲ می‌گذراند که در مجاورت آن قرار دارد. با تغییر دادن مقاومت روستا و تغییر جریان در پیچۀ ۱، میدان مغناطیسی پیچۀ ۱ و در نتیجه شار عبوری از پیچۀ ۲ نیز تغییر می‌کند؛ بنابر قانون فاراده، این تغییر شار، نیروی محرکه‌ای را در پیچۀ ۲ القا می‌کند که به ایجاد جریان القایی در این پیچۀ می‌انجامد. همچنین تغییر جریان در پیچۀ ۲، سبب ایجاد نیروی محرکه القایی در پیچۀ ۱ می‌شود. این فرایند، القای متقابل نامیده می‌شود.

متوسط

-۱۱

با توجه به جهت جریان در سیملوله، میدان مغناطیسی درون سیملوله از چپ به راست است. با افزایش مقاومت روستا، جریان گذرنده هر میدان مغناطیسی حاصل از آن کم می‌شود، لذا شار مغناطیسی گذرنده از حلقه سمت راست کاهش می‌یابد و طبق قانون لنز باید جهت جریان القایی در حلقه به گونه‌ای باشد تا میدان مغناطیسی حال از آن درون حلقه از چپ به راست باشد لذا جهت جریان در حلقه در جهت (۱) است.

آسان

-۱

- (آ) کاهش
(ب) ندارد
(پ) افزایش

آسان

-۲

- (آ) نادرست
(ب) درست

متوسط

-۳

با تغییر مقاومت روستا، جریان در مدار تغییر می‌کند. تغییر جریان در مدار، سبب تغییر میدان مغناطیسی القاگر می‌شود و در نتیجه شار مغناطیسی عبوری از آن نیز تغییر می‌کند. این فرایند سبب القای نیروی محرکه‌ای در القاگر می‌شود که بنابر قانون لنز با تغییر جریان عبوری از آن مخالفت می‌کند. این پدیده که می‌تواند در هر القاگری (از قبیل پیچۀ یا سیملوله) رخ دهد اثر خود - القاوری نامیده می‌شود.

متوسط

-۴

هنگام بستن کلید، جریان گذرنده از القاگر آرمانی در حال افزایش است و به دلیل پدیده خود - القاوری القاگر، نیروی محرکه‌ای، خلاف جهت نیروی محرکه باتری در آن ایجاد می‌شود که سبب می‌شود جریان به طور تدریجی به مقدار نهایی‌اش برسد. تا لحظه رسیدن جریان به مقدار نهایی‌اش، اثر خود - القاوری القاگر، کاهش می‌یابد و بعد از ثابت شدن جریان، القاگر آرمانی مثل یک سیم رسانا در مدار عمل می‌کند.

دشوار

-۵

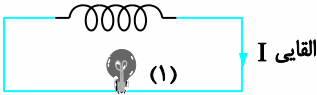
لامپ ابتدا خاموش است (القاگر آرمانی دو سر لامپ را اتصال کوتاه کرده است). در هنگام باز کردن کلید، چون جریان در مدار کاهش می‌یابد، به دلیل پدیده خود - القاوری القاگر، نیروی محرکه‌ای، هم جهت نیروی محرکه باتری در آن ایجاد می‌شود که سبب می‌شود در هنگام قطع کلید، لامپ روشن شود (القاگر مثل یک مولد عمل می‌کند) و تا لحظه رسیدن جریان به صفر، به تدریج اثر خود - القاوری القاگر کم شده و لامپ در نهایت خاموش می‌شود. بنابراین در هنگام قطع کلید لامپ ابتدا روشن و سپس خاموش می‌شود.

دشوار

۱- گزینه «ا»

وقتی کلید K وصل است دو سر لامپ (۱) توسط القاگر اتصال کوتاه شده و لامپ (۱) خاموش است ولی لامپ (۲) روشن است. پس از قطع کلید K چون جریان عبوری از سیم‌لوله کاهش می‌یابد، بر اثر خودالقای سیم‌لوله، سیم‌لوله با این کاهش جریان مخالفت می‌کند و سیم‌لوله جریانی هم‌جهت با جریان اولیه عبوری از آن تولید خواهد کرد که این جریان از مدار بسته‌ای که لامپ (۱) قرار دارد عبور می‌کند، ولی پس از قطع کلید K جریان عبوری از مولد صفر می‌شود و بنابراین جریانی از لامپ (۲) نیز عبور نمی‌کند و لذا بلافاصله پس از قطع کلید K لامپ (۱) روشن و لامپ (۲) خاموش می‌شود.

آسان

۲- گزینه «ب»

$$B = \frac{\mu_0 N}{l} I \Rightarrow B \propto I$$

پس میدان ۲ برابر می‌شود. ضریب القاوری مستقل از جریانی است که از القاگر می‌گذرد.

متوسط

۳- گزینه «ب»

$$U = \frac{1}{2} LI^2 \Rightarrow L = \frac{2U}{I^2}$$

$$L = \frac{2 \times 0.027}{3^2} = 6 \times 10^{-3} \text{ H} = 6 \text{ mH}$$

آسان

۴- گزینه «ا»

$$U = \frac{1}{2} LI^2 \Rightarrow \frac{1}{2} (5 \times 10^{-3}) (8 \times 10^{-3})^2$$

$$= 1.6 \times 10^{-7} \text{ J} = 1.6 \times 10^{-4} \text{ mJ}$$

متوسط

۵- گزینه «ب»

$$\frac{U_A}{U_B} = \frac{L_A}{L_B} \times \left(\frac{I_A}{I_B}\right)^2 \Rightarrow \frac{U_A}{U_B} = \left(\frac{2}{1}\right) \left(\frac{2}{1}\right)^2 = 8$$

دشوار

۶- گزینه «ا»

$$U = \frac{1}{2} LI^2 \Rightarrow 0.4 = \frac{1}{2} \times 0.05 I^2 \Rightarrow I = 4 \text{ A}$$

$$\Rightarrow B = \frac{\mu_0 NI}{L} = \frac{12 \times 10^{-7} \times 100 \times 4}{8 \times 10^{-2}} = 6 \times 10^{-3} \text{ T} = 60 \text{ G}$$

متوسط

۱۲

$$L = \frac{\mu_0 AN^2}{l} \Rightarrow L = \frac{12/5 \times 10^{-7} \times 0.44 \times 10^{-4} \times (2000)^2}{22 \times 10^{-2}}$$

$$= 10^{-3} \text{ H} = 1 \text{ mH}$$

$$U = \frac{1}{2} LI^2 \Rightarrow U = \frac{1}{2} \times 10^{-3} \times (1/7)^2 = 1/445 \times 10^{-3} \text{ J}$$

دشوار

۱۳

$$U = 1 \text{ kWh} = 1000 \times 3600 \text{ ws} = 3.6 \times 10^6 \text{ J}$$

$$U = \frac{1}{2} LI^2 \Rightarrow 3.6 \times 10^6 = \frac{1}{2} L \times (200)^2 \Rightarrow L = 180 \text{ H}$$

توجه: نتیجه محاسبه نشان می‌دهد ضریب القاوری لازم، بسیار بیشتر از ضریب القاوری یک القاگر معمولی (در حد میلی هانری) است که در آزمایشگاه از آن استفاده می‌شود. افزون بر این سیم‌های معمولی که بتوانند جریان ۲۰۰A را از خود عبور دهند باید قطر بسیار بزرگی داشته باشند، اندازه یک القاگر ۱۸۰H که از سیم‌های معمولی ساخته شده باشد و بتواند چنین جریانی را تحمل کند باید خیلی بزرگ (به اندازه یک اتاق بزرگ) باشد. با توجه به فناوری‌های موجود این ایده، غیرعملی است و توجیه اقتصادی ندارد.

آسان

۱۴

می‌توان مقاومت رتوستا را کاهش داد تا جریان گذرنده از القاگر افزایش یابد و طبق رابطه $U = \frac{1}{2} LI^2$ ، انرژی ذخیره‌شده در آن زیاد شود.

متوسط

۱۵

$$L = \frac{\mu_0 AN^2}{l} \Rightarrow L = \frac{12 \times 10^{-7} \times 20 \times 10^{-4} \times (1000)^2}{1/2}$$

$$= 2 \times 10^{-3} \text{ H} = 2 \text{ mH}$$

(ب)

$$U = \frac{1}{2} LI^2 \Rightarrow 4 \times 10^{-3} = \frac{1}{2} \times 2 \times 10^{-3} I^2 \Rightarrow I^2 = 4 \Rightarrow I = 2 \text{ A}$$

دشوار

۱۶

چون انرژی ذخیره شده در القاگر آزاد شده است پس باید جریان گذرنده‌ای از آن کاهش یافته باشد.

$$I_2 = I_1 - 2$$

$$U_2 - U_1 = \frac{1}{2} L (I_2^2 - I_1^2) \Rightarrow -400 \times 10^{-3}$$

$$= \frac{1}{2} \times 40 \times 10^{-3} ((I_1 - 2)^2 - I_1^2)$$

$$-400 = 20(I_1^2 + 4 - 4I_1 - I_1^2) \Rightarrow -20 = 4 - 4I_1 \Rightarrow I_1 = 6 \text{ A}$$

دشوار

۱۳- گزینه «۴»

$$L = \frac{\mu_0 N^2 A}{l} \quad \begin{matrix} N=100 \\ A=\pi(0.02)^2, l=0.1\text{m} \end{matrix}$$

$$L = \frac{4\pi \times 10^{-7} \times (100)^2 \times \pi \times 4 \times 10^{-4}}{0.1} \Rightarrow L = 144 \times 10^{-6} \text{ H}$$

$$U = \frac{1}{2} LI^2 \Rightarrow U = \frac{1}{2} \times 144 \times 10^{-6} \times (10)^2$$

$$\Rightarrow U = 72 \times 10^{-4} \text{ J} \Rightarrow U = 7.2 \text{ mJ}$$

متوسط

۱۴- گزینه «۲»

$$\frac{U_A}{U_B} = \frac{\frac{1}{2} L_A I_A^2}{\frac{1}{2} L_B I_B^2} = \frac{\frac{\mu_0 N_A^2 A_A}{\ell_A}}{\frac{\mu_0 N_B^2 A_B}{\ell_B}} = \left(\frac{N_A}{N_B}\right)^2 \times \left(\frac{\ell_B}{\ell_A}\right) = 4 \times \frac{1}{2} = 2$$

$$\frac{B_A}{B_B} = \frac{\frac{\mu_0 N_A I_A}{\ell_A}}{\frac{\mu_0 N_B I_B}{\ell_B}} = \frac{N_A}{N_B} \times \frac{\ell_B}{\ell_A} = 2 \times \frac{1}{2} = 1$$

آسان

۱۵- گزینه «۱»

$$L = \frac{\mu_0 AN^2}{l} = \frac{4\pi \times 10^{-7} \times 8 \times 10^{-4} \times 10^{+6}}{15/7 \times 10^{-2}} = 64 \times 10^{-4} \text{ H} = 6.4 \text{ mH}$$

سوالات تشریحی

پاسخنامه

بخش ۵

آسان

۱-

- (آ) نمی توان
 (ب) متناوب
 (پ) تغییر زاویه θ
 (ت) ثانیه
 (ث) $\frac{t}{T}$
 (ج) پیچها - آهنربای الکتریکی

دشوار

۷- گزینه «۴»

چه هنگام وصل کلید و چه هنگام کاهش مقاومت رئوستا، جریان در مدار سمت چپ در حال افزایش بوده و مثل نزدیک شدن سیم پیچ سمت چپ به سیم پیچ سمت راست عمل می کند و شار عبوری از سیم پیچ سمت راست افزایش می یابد که طبق قانون لنز جریان طوری القا می شود (جهت ۲) تا مانع از این افزایش شار شود.

آسان

۸- گزینه «۱»

$$L = \frac{\mu_0 AN^2}{B} \Rightarrow L \propto A, \frac{1}{\ell}$$

متوسط

۹- گزینه «۱»

ضریب القاوری مستقل از جریانی است که از آن می گذرد.

$$L = \frac{\mu_0 AN^2}{l} \Rightarrow L = \frac{12/5 \times 10^{-7} \times (10 \times 10^{-4}) \times (2000)^2}{50 \times 10^{-2}}$$

$$= 10^{-2} = 0.01 \text{ H}$$

متوسط

۱۰- گزینه «۳»

$$\left. \begin{matrix} U = \frac{1}{2} LI^2 \\ L = \frac{\mu_0 N^2 A}{l} \end{matrix} \right\} \Rightarrow U = \frac{1}{2} \times \frac{\mu_0 N^2 A}{l} \times I^2$$

$$= \frac{1}{2} \times \frac{12/5 \times 10^{-7} \times (2000)^2 \times (10 \times 10^{-4})}{25 \times 10^{-2}} \times 4$$

$$\Rightarrow U = 40 \times 10^{-3} \text{ J} = 40 \text{ mJ}$$

دشوار

۱۱- گزینه «۱»

اگر سیمی به طول L را به شکل سیمولوله ای به شعاع r درآوریم تعداد

حلقه های سیمولوله از رابطه $N = \frac{L}{2\pi r}$ به دست می آید.

$$N = \frac{L}{2\pi r} = \frac{60}{2\pi(0.1)} = \frac{60}{0.2\pi} = \frac{300}{\pi}$$

$$L = \mu_0 \frac{N^2 A}{l} = 4\pi \times 10^{-7} \times \frac{(300)^2 \times \pi(0.1)^2}{0.5}$$

$$\Rightarrow L = 4\pi \times 10^{-7} \times \frac{90000 \times \pi \times 10^{-2}}{\frac{1}{2}} = 8 \times 9 \times 10^{-5} = 72 \times 10^{-5} \text{ H}$$

$$U = \frac{1}{2} LI^2 = \frac{1}{2} \times 72 \times 10^{-5} (10^2) = 36 \times 10^{-3} = 3.6 \times 10^{-2} \text{ J}$$

آسان

۱۲- گزینه «۲»

با کاهش جریان الکتریکی عبوری از القاگر، القاگر یک جریان القایی در جهت

اصلی در مدار ایجاد می کند و این یعنی القاگر مقداری انرژی آزاد می کند.

متوسط -۷

(آ)

$$I_m = 4A$$

$$\epsilon_m = RI_m \Rightarrow \epsilon_m = 10 \times 4 = 40V$$

(ب)

$$T = 0.02s$$

$$I = I_m \sin \frac{2\pi}{T} t \Rightarrow I = 4 \sin \frac{2\pi}{0.02} t \Rightarrow I = 4 \sin 100\pi t$$

متوسط -۸

$$\epsilon_m = 120V$$

$$\epsilon_m = RI_m \Rightarrow 120 = 20 I_m \Rightarrow I_m = 6A$$

$$T = 0.02s$$

$$I = I_m \sin \frac{2\pi}{T} t \Rightarrow I = 6 \sin \frac{2\pi}{0.02} t \Rightarrow I = 6 \sin 100\pi t$$

متوسط -۹

(آ)

$$\frac{T}{2} = 0.02 \Rightarrow T = 0.04s$$

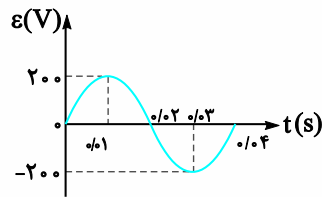
$$I_m = 20A$$

$$I = I_m \sin \frac{2\pi}{T} t \Rightarrow I = 20 \sin \frac{2\pi}{0.04} t \Rightarrow I = 20 \sin 50\pi t$$

(ب)

$$\epsilon_m = RI_m \Rightarrow \epsilon_m = 10 \times 20 = 200V$$

$$\epsilon = \epsilon_m \sin \frac{2\pi}{T} t \Rightarrow \epsilon = 200 \sin \frac{2\pi}{0.04} t \Rightarrow \epsilon = 200 \sin 50\pi t$$

آسان -۱۰

(آ)

$$100\pi = \frac{2\pi}{T} \Rightarrow T = \frac{1}{50}s$$

(ب)

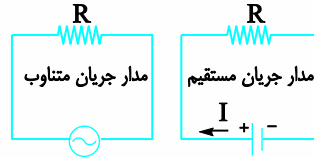
$$I_m = 5A$$

$$U_m = \frac{1}{2} LI_m^2 \Rightarrow U_m = \frac{1}{2} \times 0.2 \times 5^2 = 2.5J$$

آسان -۱۱

(آ) زمان یک دور چرخش کامل پیچه را دوره یا زمان تناوب می‌نامند و با T نمایش می‌دهند.

(ب) شکل‌های زیر، دو مدار ساده جریان مستقیم و جریان متناوب را نشان می‌دهند. جهت جریان در مدار جریان مستقیم معین است، درحالی که در مدار جریان متناوب، به دلیل تغییر جهت جریان با گذشت زمان، نمی‌توان جهت معینی را برای جریان در نظر گرفت.

متوسط -۱۲

$$T = 0.01s$$

$$\phi = \phi_m \cos \frac{2\pi}{T} t \Rightarrow \phi = 5 \times 10^{-3} \cos \frac{2\pi}{0.01} t \Rightarrow \phi = 5 \times 10^{-3} \cos 200\pi t$$

متوسط -۱۳

$$\frac{T}{4} = 5 \Rightarrow T = 20ms = 2 \times 10^{-2}s, I_m = 4A$$

$$I = I_m \sin \frac{2\pi}{T} t \Rightarrow I = 4 \sin \frac{2\pi}{2 \times 10^{-2}} t \Rightarrow I = 4 \sin 100\pi t$$

دشوار -۱۴

(آ)

$$t_1 = 2ms \Rightarrow I = 4 \times 10^{-3} \sin 250\pi \times 2 \times 10^{-3}$$

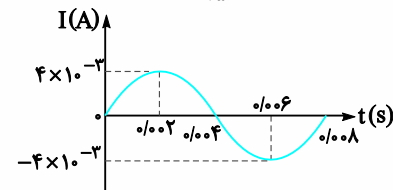
$$\Rightarrow I = 4 \times 10^{-3} \sin \frac{\pi}{2} = 4 \times 10^{-3} A$$

$$t_2 = 8ms \Rightarrow I = 4 \times 10^{-3} \sin 250\pi \times 8 \times 10^{-3}$$

$$\Rightarrow I = 4 \times 10^{-3} \sin 2\pi = 0A$$

(ب)

$$250\pi = \frac{2\pi}{T} \Rightarrow T = \frac{2}{250} = 0.008s$$

دشوار -۱۵

(آ)

$$t = \frac{T}{4} \Rightarrow t = \frac{0.02}{4} = 0.005s$$

$$\epsilon_m = RI_m \Rightarrow \epsilon_m = 5 \times 2 = 10V$$

(ب)

$$I = I_m \sin \frac{2\pi}{T} t \Rightarrow I = 2 \sin \frac{2\pi}{0.02} t \Rightarrow I = 2 \sin 100\pi t$$

$$t = \frac{1}{400}s \Rightarrow I = 2 \sin(100\pi \times \frac{1}{400}) \Rightarrow I = 2 \sin \frac{\pi}{4} = 2 \times \frac{\sqrt{2}}{2} = \sqrt{2}A$$

متوسط

-۱۵

$$\frac{V_2}{V_1} = \frac{N_2}{N_1} \Rightarrow \frac{V_2}{220} = \frac{900}{44} \Rightarrow V_2 = 4500V$$

متوسط

-۱۶

$$\frac{V_2}{V_1} = \frac{N_2}{N_1} \Rightarrow \frac{V}{V_1} = \frac{140}{90} \Rightarrow 4/5V$$

دشوار

-۱۷

توجه: بازده مبدل‌های آرماتی ۱۰۰ درصد است، یعنی توان ورودی با توان خروجی برابر است.

$$P_2 = P_1 \Rightarrow V_2 I_2 = V_1 I_1 \xrightarrow{\frac{V_2 = N_2}{V_1 = N_1}} N_2 I_2 = N_1 I_1 \quad (\text{آ})$$

$$\frac{2\pi}{T} = 100\pi \Rightarrow T = \frac{1}{50}S$$

(ب)

بیشینه ولتاژ دو سر مقاومت

$$I_m = 4A, R = 2\Omega, V_m = RI_m = 2 \times 4 = 8V$$

بیشینه ولتاژ دو سر مولد

$$\frac{V_2}{V_1} = \frac{N_2}{N_1} \Rightarrow \frac{V}{V_1} = \frac{2000}{1000} \Rightarrow V_1 = 4V$$

(پ) $N_2 > N_1$ ، بنابراین مبدل افزایشدهنده است.

(ت)

$$R = 2\Omega, I_m = 4A \Rightarrow P_m = R \times I_m^2 = 2 \times 4^2 = 32W$$

(ث)

$$N_1 I_1 = N_2 I_2 \Rightarrow 1000 \times I_1 = 2000 \times 4 \Rightarrow I_1 = 8A$$

دشوار

-۱۱

(آ)

$$2\left(\frac{T}{4}\right) = 0.004 \Rightarrow T = 0.008s$$

$$\phi = \phi_m \cos \frac{2\pi}{T} t \Rightarrow \phi = 2 \times 10^{-3} \cos \frac{2\pi}{0.008} t$$

$$\Rightarrow \phi = 2 \times 10^{-3} \cos 250\pi t$$

(ب)

$$t_1 = 1ms \Rightarrow \phi_1 = 2 \times 10^{-3} \cos 250\pi \times \frac{1}{1000}$$

$$\Rightarrow \phi_1 = 2 \times 10^{-3} \times \frac{\sqrt{2}}{2} = \sqrt{2} \times 10^{-3} wb$$

$$t_2 = 2ms \Rightarrow \phi_2 = 2 \times 10^{-3} \cos 250\pi \times \frac{2}{1000} \Rightarrow \phi_2 = 0$$

$$|\varepsilon_{av}| = N \left| \frac{\Delta\phi}{\Delta t} \right| \Rightarrow |\varepsilon_{av}| = 100 \left| \frac{0 - \sqrt{2} \times 10^{-3}}{2 \times 10^{-3} - 1 \times 10^{-3}} \right| = 100\sqrt{2}V$$

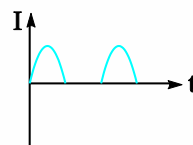
متوسط

-۱۲

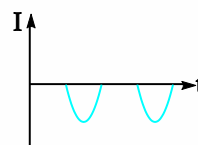
دیود یکسوکننده جریان است، بنابراین نمودار تغییرات جریان برحسب زمان

هریک از شکل‌های الف یا ب می‌تواند باشد.

(آ)

(ب)

آسان

-۱۳

(الف) مبدل‌ها

(ب) بالا - کم

(پ) افزایشدهنده - کاهشدهنده

متوسط

-۱۴

$$\frac{V_2}{V_1} = \frac{N_2}{N_1} \Rightarrow \frac{12}{220} = \frac{N_2}{7700} \Rightarrow N_2 = 420$$

۵- گزینه «۳» آسان

$$I = \epsilon \sin 20^\circ \pi \times \frac{1}{60} = \epsilon \sin \frac{\pi}{3} = 2\sqrt{3}A$$

۶- گزینه «۱» متوسط

$$\frac{T}{2} = \frac{\pi}{30} \Rightarrow T = \frac{\pi}{15}$$

$$I_m = \frac{\epsilon_m}{R} \Rightarrow I_m = \frac{20}{5} = 4A$$

$$I = I_m \sin \frac{2\pi}{T} t \Rightarrow I = 4 \sin \frac{2\pi}{\pi/15} t \Rightarrow I = 4 \sin 30t$$

۷- گزینه «۴» دشوار

$$t_1 = \frac{1}{200} \Rightarrow \phi_1 = 4 \times 10^{-3} \cos \frac{\pi}{2} = 0$$

$$t_2 = \frac{1}{100} \Rightarrow \phi_2 = 4 \times 10^{-3} \cos \pi = -4 \times 10^{-3}$$

$$\epsilon_{av} = -N \frac{\Delta \phi}{\Delta t} = -60 \times \frac{-4 \times 10^{-3}}{\frac{1}{200}} = 48V$$

۸- گزینه «۴» آسان

انرژی ذخیره شده در القاگر (یا سیمپلوه) از رابطه $U = \frac{1}{2} LI^2$ به دست می‌آید. برای محاسبه بیش‌ترین انرژی ذخیره شده در القاگر باید بیش‌ترین مقدار جریان I_{max} را به دست آوریم:

$$I = \Delta \sin(\Delta \omega \pi t) \xrightarrow{\sin(\Delta \omega \pi t) = 1} I_{max} = \Delta$$

$$U_{max} = \frac{1}{2} LI_{max}^2 \Rightarrow U_{max} = \frac{1}{2} \times 0.4 \times 25 = 0.5J = 500mJ$$

۹- گزینه «۲» متوسط

$$\frac{T}{2} = 4 \times 10^{-2} s \Rightarrow T = 8 \times 10^{-2} s$$

$$\frac{2\pi}{T} = \frac{2\pi}{8 \times 10^{-2}} = 25\pi \frac{rad}{s}$$

$$\epsilon_{max} = RI_{max} = 10 \times 2 = 20v$$

$$\epsilon = \epsilon_{max} \sin\left(\frac{2\pi}{T} t\right) \Rightarrow \epsilon = 20 \sin 25\pi t$$

۱۰- گزینه «۳» آسان

$$\epsilon = \epsilon_m \sin \frac{2\pi}{T} t \Rightarrow \epsilon = 6 \sin \frac{2\pi}{0.1} t = 6 \sin 20\pi t$$

۱۱- گزینه «۲» دشوار

$$\phi = \phi_m \cos \frac{2\pi}{T} t \xrightarrow{\phi = \frac{3}{4} \phi_m} \frac{3}{4} \phi_m = \phi_m \cos \frac{2\pi}{T} t$$

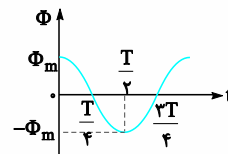
$$\Rightarrow \cos \frac{2\pi}{T} t = \frac{3}{4} \Rightarrow \sin \frac{2\pi}{T} t = \sqrt{1 - \cos^2 \frac{2\pi}{T} t} = \sqrt{1 - \left(\frac{3}{4}\right)^2} = \frac{\sqrt{7}}{4}$$

$$I = I_m \sin \frac{2\pi}{T} t \Rightarrow I = \frac{\sqrt{7}}{4} I_m$$

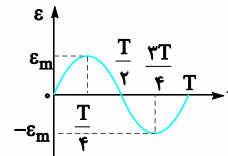

۱- گزینه «۲» متوسط

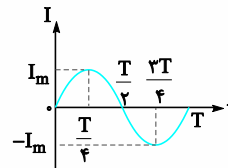
نمودارهای $(I-t)$ و $(\epsilon-t)$ ، $(\phi-t)$ در یک دوره تناوب مطابق شکل‌های زیر هستند. نمودار شار برحسب زمان

نمودار نیروی محرکه القایی برحسب زمان

نمودار جریان القایی برحسب زمان

طبق نمودارهای فوق در لحظه‌ای که ϵ ، بیشینه است، ϕ ، صفر است.

۲- گزینه «۳» متوسط

$$\frac{T}{4} = 0.01 \Rightarrow T = 0.04s, \quad I_m = 2A$$

$$I = I_m \sin \frac{2\pi}{T} t \Rightarrow I = 2 \sin \frac{2\pi}{0.04} t \Rightarrow I = 2 \sin 50\pi t$$

۳- گزینه «۲» متوسط

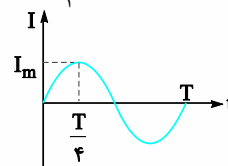
$$I_m = \frac{\epsilon_m}{R} = \frac{40}{8} = 5, \quad \frac{T}{2} = \frac{1}{20} \Rightarrow T = \frac{1}{10}s$$

$$I = I_m \sin \frac{2\pi}{T} t \Rightarrow I = 5 \sin \frac{2\pi}{1/10} t \Rightarrow I = 5 \sin 20\pi t$$

۴- گزینه «۱» آسان

نمودار $I-t$ مطابق شکل است و اولین بار و در لحظه $t = \frac{T}{4}$ ، جریان بیشینه می‌شود.

$$t = \frac{0.04}{4} = 0.01s$$

۱۶- گزینه «۴» متوسط

$$\frac{N_1}{V_1} = \frac{N_2}{V_2} = \frac{50}{240} = \frac{900}{V_2} \Rightarrow V_2 = 4320 \text{ (V)}$$

۱۷- گزینه «۲» آسان

$$\frac{N_2}{N_1} = \frac{V_2}{V_1} \Rightarrow \frac{N_2}{N_1} = \frac{1}{20} V_1 = \frac{1}{20}$$

۱۸- گزینه «۴» آسان

$$\frac{V_2}{V_1} = \frac{N_2}{N_1} \Rightarrow \frac{9}{V_1} = \frac{36}{12} \Rightarrow V_1 = 3 \text{ V}$$

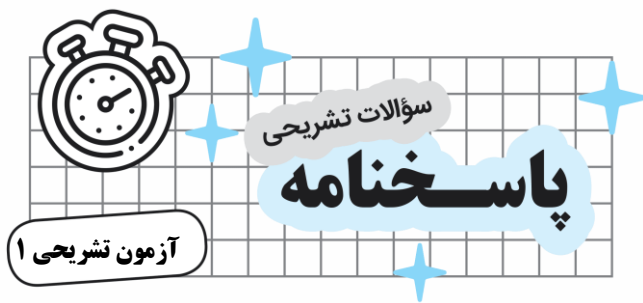
۱۹- گزینه «۳» متوسط

$$P = \frac{V_2^2}{R} \Rightarrow V_2 = \sqrt{P \cdot R} = \sqrt{200 \times 2} = 20 \text{ V}$$

$$\frac{V_2}{V_1} = \frac{N_2}{N_1} \Rightarrow \frac{20}{V_1} = \frac{40}{N_1} \Rightarrow N_1 = 20$$

۲۰- گزینه «۴» آسان

$$\frac{V_2}{V_1} = \frac{N_2}{N_1} \Rightarrow \frac{48}{V_1} = \frac{27}{324} \Rightarrow \frac{48}{V_1} = \frac{1}{12} \Rightarrow V_1 = 576 \text{ V}$$

۱- آسان

- (آ) بیشتر
- (ب) القای الکترو مغناطیسی
- (پ) ۲۵ برابر

۲- متوسط

$$|\varepsilon_{av}| = R |I_{av}| \Rightarrow |\varepsilon_{av}| = 50 \times 10^{-3} = 0.5 \text{ V}$$

$$|\varepsilon_{av}| = N \left| \frac{\Delta B}{\Delta t} \times A \times \cos \theta \right| \Rightarrow 0.5 = 50 \times \left| \frac{\Delta B}{\Delta t} \right| \times 25 \times 10^{-4} \times 1$$

$$\Rightarrow \left| \frac{\Delta B}{\Delta t} \right| = 0.4 \frac{\text{T}}{\text{s}}$$

۳- متوسط

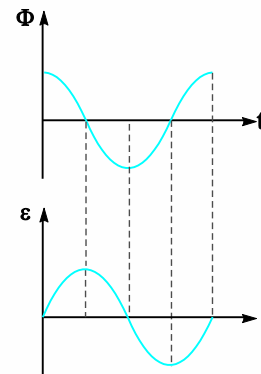
- (آ) کاهش
- (ب) القای فاراده
- (پ) موافق

۱۲- گزینه «۱» دشوار

با چرخش حلقه در جهت نشان داده شده، زاویه θ (زاویه بین میدان مغناطیسی و خط عمود بر حلقه) افزایش یافته و با این افزایش، شار عبوری کاهش می‌یابد. طبق نمودارهای شار مغناطیسی بر حسب زمان و نیرو محرکه القایی بر حسب زمان که مطابق شکل‌های زیر هستند، با کاهش شار مغناطیسی، نیرو محرکه القایی افزایش می‌یابد.

$$\phi = \phi_m \cos\left(\frac{2\pi}{T} t\right)$$

$$\varepsilon = \varepsilon_m \sin\left(\frac{2\pi}{T} t\right)$$

در وضعیت نشان داده شده، شار عبوری از قاب در حال کاهش است. با توجه به قانون لنز جهت جریان القایی باید به گونه‌ای باشد که میدان ناشی از آن در جهت میدان مغناطیسی خارجی باشد، به همین دلیل جریان القایی در جهت (۱) است.

۱۳- گزینه «۱» دشوار

$$\Delta\left(\frac{T}{4}\right) = \frac{1}{40} \Rightarrow T = \frac{1}{50} \text{ s}$$

$$I = I_m \sin\left(\frac{2\pi}{T} t\right) \Rightarrow I = 6 \sin 100\pi t$$

$$t = \frac{1}{400} \text{ s} \Rightarrow I = 6 \sin \frac{100\pi}{400} \Rightarrow I = 6 \left(\frac{\sqrt{2}}{2}\right) = 3\sqrt{2} \text{ A}$$

$$U = \frac{1}{2} LI^2 \Rightarrow 72 \times 10^{-3} = \frac{1}{2} L \times (3\sqrt{2})^2$$

$$\Rightarrow L = \frac{72 \times 2 \times 10^{-3}}{9 \times 2} = 8 \times 10^{-3} \text{ H} = 8 \text{ mH}$$

۱۴- گزینه «۲» آسان

$$I = I_m \sin\left(\frac{2\pi}{T} t\right) \Rightarrow I = 2 \sin \frac{2\pi}{0.02} t \Rightarrow I = 2 \sin 100\pi t$$

۱۵- گزینه «۴» متوسط

$$I = I_m \sin\left(\frac{2\pi}{T} t\right) \Rightarrow I = 5 \sin \frac{2\pi}{1} t \Rightarrow I = 5 \sin 100\pi t$$

$$t = \frac{3}{400} \text{ s} \Rightarrow I = 5 \sin 100\pi \times \frac{3}{400} \Rightarrow I = 5 \sin \frac{3\pi}{4} \Rightarrow I = \frac{5\sqrt{2}}{2} \text{ A}$$

متوسط -۸

$$\bar{U} = \frac{1}{2} LI^2 \Rightarrow \bar{U} = \frac{1}{2} \times 10^{-2} \times I^2 \Rightarrow I = 20 \text{ A}$$

ب) دور می‌شود، چون میدان مغناطیسی ناشی از جریان القایی و میدان سیم‌لوله هم‌جهت هستند طبق قانون لنز میدان سیم‌لوله و شار مغناطیسی در حال کاهش است بنابراین سیم‌لوله از حلقه دور می‌شود.

متوسط -۹

آ) القای فاراده
ب) از a به b
پ) رانشی
ت) کاهش

متوسط -۱۰

$$L = \frac{\mu_0 AN^2}{l} \Rightarrow 10 \times 10^{-3} = \frac{12/5 \times 10^{-7} \times 10 \times 10^{-4} \times N^2}{0.5}$$

$$\Rightarrow N^2 = \frac{10^8}{25} \Rightarrow N = 2000$$

متوسط -۱۱

میدان مغناطیسی حاصل از جریان القایی هم‌جهت میدان مغناطیسی B است. پس شار مغناطیسی در حال کاهش بوده و میله به سمت چپ حرکت می‌کرده است.

متوسط -۱۲

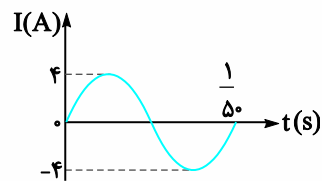
$$T = 0.04 \text{ s}, \Phi_m = 0.02 \text{ wb}$$

$$\Phi = \Phi_m \cos \frac{2\pi}{T} t \Rightarrow \Phi = 0.02 \cos \frac{2\pi}{0.04} t \Rightarrow \Phi = 0.02 \cos 50\pi t$$

متوسط -۱۳

$$\frac{2\pi}{T} = 100\pi \Rightarrow T = \frac{1}{50} \text{ s}$$

آ)
ب)

ب)

$$I = 4 \sin 100\pi \left(\frac{1}{60}\right) \Rightarrow I = 4 \sin \frac{\pi}{6} \Rightarrow I = 4 \times \frac{1}{2} = 2 \text{ A}$$

متوسط -۱۴

$$\bar{U} V_m = R_1 I_m \Rightarrow V_m = 40 \times 0.8 = 32 \text{ V}$$

$$\frac{V_{m2}}{V_m} = \frac{N_2}{N_1} \Rightarrow \frac{V_{m2}}{32} = \frac{180}{120} \Rightarrow V_{m2} = 48 \text{ V}$$

$$\text{ب) } U_m = \frac{1}{2} LI_m^2 \Rightarrow U_m = \frac{1}{2} \times 0.02 \times (0.8)^2 = 6.4 \times 10^{-3} \text{ J}$$

متوسط -۱۴

آ)

$$A = 20 \times 40 = 800 \text{ cm}^2$$

$$\Phi_1 = BA \cos \theta_1 \Rightarrow \Phi = 250 \times 10^{-4} \times 800 \times 10^{-4} \times \cos 37$$

$$= 1/6 \times 10^{-3} \text{ wb}$$

ب)

$$\Phi_2 = BA \cos \theta_2 \Rightarrow \Phi_2 = 250 \times 10^{-4} \times 800 \times 10^{-4} \times \cos 60 = 10^{-3} \text{ wb}$$

$$\Delta \Phi = \Phi_2 - \Phi_1 \Rightarrow \Delta \Phi = 10^{-3} - 1/6 \times 10^{-3} = -0.1/6 \times 10^{-3} \text{ wb}$$

دشواری -۵

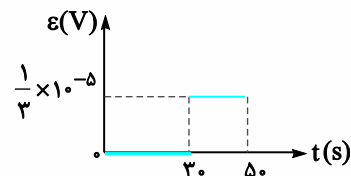
آ)

$$s \rightarrow 30 \text{ s} \text{ و } \Phi = \text{ثابت} \Rightarrow \Delta \Phi = 0 \Rightarrow \varepsilon_{av} = 0$$

$$30 \text{ s} \rightarrow 50 \text{ s} \text{ و } \varepsilon_{av} = -N \frac{\Delta \Phi}{\Delta t} \Rightarrow \varepsilon_{av} = -1 \times \left(\frac{0 - 10^{-4}}{50 - 30} \right)$$

$$= \frac{1}{3} \times 10^{-5} \text{ V}$$

ب)

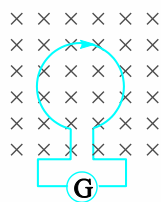

متوسط -۶

آ) در ابتدا برای لحظه‌ای کوتاه نور لامپ زیاد می‌شود و سپس خاموش می‌شود.
ب) با قطع کلید، جریان عبوری از سیم‌لوله (القاگر) تغییر می‌کند و در مدت بسیار کوتاه به صفر می‌رسد. بنابراین در این مدت در دوسر سیم‌لوله نیروی محرکه‌ی خودالقایی بزرگی تولید می‌شود و در نتیجه جریان زیادی هم از لامپ عبور خواهد کرد.

متوسط -۷

با کاهش میدان، شار مغناطیسی عبوری از حلقه کاهش می‌یابد طبق قانون لنز، جهت میدان مغناطیسی حاصل از جریان القایی باید هم‌جهت با میدان اصلی باشد، بنابراین جهت جریان مطابق شکل ساعتگرد است.

متوسط -۶

(آ) قطب N، با دور شدن آهنربا از حلقه، شار مغناطیسی عبوری از حلقه رسانا کاهش می‌یابد. طبق قانون لنز میدان القایی حلقه در جهتی است که با کاهش شار مغناطیسی مخالفت کند. یعنی میدان القایی با میدان اصلی هم جهت است. (از راست به چپ) بنابراین X، قطب N است.
(ب) آهنربا را با سرعت بیشتری دور کنیم.

متوسط -۷

$$|\epsilon_{av}| = |-NA \times \frac{\Delta B}{\Delta t} \times \cos 0| \Rightarrow 0.24 = |-800 \times 100 \times 10^{-4} \times \frac{\Delta B}{\Delta t} \times 1|$$

$$\Rightarrow |\frac{\Delta B}{\Delta t}| = 0.3 \frac{T}{s}$$

متوسط -۸

(آ) جریان حاصل از نیروی محرکه القایی در یک مدار یا پیچه در جهتی است که آثار مغناطیسی ناشی از آن با عامل به وجود آورنده جریان یعنی تغییر شار مغناطیسی مخالفت می‌کند.
(ب) (۱): ساعتگرد (۲): پادساعتگرد

متوسط -۹

(آ) ضریب القاوری
(ب) القای متقابل
(پ) شار مغناطیسی
(ت) تبدیل ولتاژ

متوسط -۱۰

$$L = \frac{\mu_0 \times A \times N^2}{l} \Rightarrow 10^{-2} = \frac{12 \times 10^{-7} \times (1000)^2 \times A}{0.06}$$

$$\Rightarrow A = 5 \times 10^{-4} m^2$$

متوسط -۱۱

$$|\epsilon_{av}| = Blv \Rightarrow |\epsilon_{av}| = 0.5 \times 0.3 \times 4 = 0.6 V$$

$$I = \frac{|\epsilon_{av}|}{R} \Rightarrow I = \frac{0.6}{6} = 0.1 A$$

آسان -۱۲

$$\frac{V_2}{V_1} = \frac{N_2}{N_1} \Rightarrow \frac{11}{220} = \frac{N_2}{8000} \Rightarrow N_2 = 400$$

متوسط -۱۳

(آ) ۲ آمپر
 $\frac{T}{4} = 0.005 \Rightarrow T = 0.02 s$ (ب)
 $I = I_m \sin \frac{2\pi}{T} t \Rightarrow I = 2 \sin \frac{2\pi}{0.02} t \Rightarrow I = 2 \sin 100\pi t$ (پ)
 $U_m = \frac{1}{2} LI_m^2 \Rightarrow U_m = \frac{1}{2} \times 200 \times 10^{-3} \times 2^2 = 0.4 J$ (ت)

متوسط -۱۴

(آ) $\frac{2\pi}{T} = 100\pi \Rightarrow T = \frac{1}{50} s$
(ب) $I = 4 \sin 100\pi (\frac{1}{200}) \Rightarrow I = 4 \sin \frac{\pi}{2} = 4 A$

آسان -۱

(آ) بیشتری (ب) صفر (پ) تعداد حلقه‌های

متوسط -۲

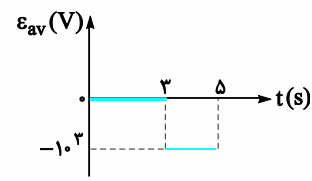
$$\Phi_1 = BA \cos 0 \Rightarrow \Phi_1 = 0.4 \times 50 \times 10^{-4} \times 1 = 2 \times 10^{-4} T$$

$$\Phi_2 = BA \cos 180 \Rightarrow \Phi_2 = 0.4 \times 50 \times 10^{-4} \times (-1) = -2 \times 10^{-4} T$$

$$|\epsilon_{av}| = N \left| \frac{\Delta \Phi}{\Delta t} \right| \Rightarrow |\epsilon_{av}| = 1000 \left| \frac{-2 \times 10^{-4} - 2 \times 10^{-4}}{0.1} \right| = 40 V$$

متوسط -۳

(آ)
 $0 s \rightarrow 3 s \quad \Phi = \text{ثابت} \Rightarrow \Delta \Phi = 0 \Rightarrow \epsilon_{av} = 0$
 $3 s \rightarrow 5 s \quad \epsilon_{av} = -N \frac{\Delta \Phi}{\Delta t}$
 $\Rightarrow \epsilon_{av} = -1 \times \left(\frac{0 - (-2 \times 10^{-3})}{5-3} \right) = -10^{-3} V$ (ب)

دشوار -۴

$$N = \frac{L}{2\pi R} \Rightarrow N = \frac{62/8}{2 \times 3.14 \times 0.12} = 50, A = \pi R^2$$

$$\Rightarrow A = 3.14 \times (0.12)^2 = 0.1256 m^2$$

$$\Phi_1 = BA \cos 0 \Rightarrow \Phi_1 = 0.6 \times 0.1256 \times 1 = 7.536 \times 10^{-2} wb$$

$$\Phi_2 = BA \cos 90 \Rightarrow \Phi_2 = 0$$

$$\epsilon_{av} = -N \frac{\Delta \Phi}{\Delta t} \Rightarrow \epsilon_{av} = -50 \times \frac{(0 - 7.536 \times 10^{-2})}{0.5} = 7.536 V$$

دشوار -۵

با بستن کلید چون دو مقاومت موازی هستند، مقاومت معادل در مدار سمت راست کاهش می‌یابد و جریان گذرنده از سیموله راست زیاد می‌شود لذا شار مغناطیسی که از سیموله سمت چپ می‌گذرد، زیاد می‌شود. طبق قانون لنز برای مخالفت با این افزایش شار جهت جریان در سیموله سمت چپ از B به A خواهد بود. با ثابت شدن جریان، اثر القای الکترومغناطیسی کم شده و نور لامپ کاهش می‌یابد.
(آ) B به A (ب) کاهش

۷- گزینه «۴»

متوسط

$$\phi_1 = 0.2 \cos 50\pi(0/0.1) \Rightarrow \phi_1 = 0.2 \cos\left(\frac{\pi}{2}\right) = 0$$

$$\phi_2 = 0.2 \cos 50\pi(0/0.3) \Rightarrow \phi_2 = 0.2 \cos\left(\frac{3\pi}{2}\right) = 0$$

$$\Delta\phi = 0 \Rightarrow \varepsilon_{av} = 0$$

۸- گزینه «۳»

دشوار

هنگامی که جریان در سیملوله (A) برقرار شود، جهت میدان $\vec{B}$ حاصل از عبور جریان از آن از چپ به راست خواهد بود (قاعده دست راست) و هنگامی که جریان القایی در مقاومت R' در سیملوله (B) از C به طرف D باشد، جهت میدان القایی $\vec{B}_L$ نیز از چپ به راست می‌شود، چون این دو میدان هم‌جهت‌اند، نتیجه می‌گیریم که شار مغناطیسی عبوری از سیملوله (B) در حال کاهش است و این اتفاق در بین گزینه‌ها فقط در لحظه قطع کلید می‌افتد و سایر گزینه‌ها باعث افزایش شار مغناطیسی می‌شوند.

۹- گزینه «۴»

متوسط

با توجه به جهت جریان در سیملوله، سمت چپ سیملوله قطب N و سمت راست آن قطب S است یعنی خط میدان B حاصل از سیملوله که از هر دو حلقه می‌گذرد از راست به چپ و در حال افزایش است. پس در داخل هر دو حلقه (میدان القایی) از چپ به راست خواهد بود. اگر پشت دست راست رادر هر حلقه در جهت $\vec{B}_L$ قرار دهیم، انگشتان خمیده در هر دو حلقه در جهت (۲) خواهد بود.

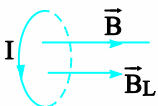
۱۰- گزینه «۳»

متوسط

هنگام وارد شدن: خط میدان $\vec{B}$ از چپ به راست و شار در حال افزایش است، بنابراین میدان القایی $\vec{B}_L$ خلاف جهت $\vec{B}$ خواهد بود، انگشت شست دست راست را روی $\vec{B}_L$ قرار می‌دهیم. انگشتان خمیده جهت جریان القایی را در رُخی از حلقه که به ما نزدیک‌تر است از پایین به بالا نشان می‌دهد؛ یعنی در جهت (۲).

هنگام خارج شدن: جهت خط میدان $\vec{B}$ تغییر نمی‌کند، ولی چون شار در حال کاهش است $\vec{B}_L$ با آن هم‌جهت می‌شود و این بار وقتی انگشت شست دست راست را روی $\vec{B}_L$ قرار دهیم، انگشتان خمیده جهت جریان القایی را در رُخی از حلقه که نزدیک به ما است از بالا به پایین نشان می‌دهد؛ یعنی جهت (۱).

سؤالات تستی

پاسخنامه

آزمون پایانی تستی

۱- گزینه «۴»

آسان

میدان مغناطیسی متغیر باعث تغییر شار مغناطیسی در سیم‌پیچ شود و جریان القایی در سیم‌پیچ به وجود می‌آید.

۲- گزینه «۳»

آسان

$$\phi = BA \cos \theta$$

$$\theta = 60^\circ \Rightarrow \cos \theta = \frac{1}{2} \Rightarrow \phi = \frac{1}{2} AB$$

۳- گزینه «۱»

متوسط

$$\frac{\Delta\phi}{\Delta t} = A \cos \theta \frac{\Delta B}{\Delta T}$$

$$\frac{\Delta\phi}{\Delta t} = (25 \times 10^{-4}) \times 1 \times 4 \times 10^{-2} = 10^{-4} \frac{\text{Wb}}{\text{s}}$$

$$|I_{av}| = \frac{N \Delta\phi}{R \Delta t} \Rightarrow R = \frac{N}{|I_{av}|} \frac{\Delta\phi}{\Delta t} \Rightarrow R = \frac{400}{2 \times 10^{-3}} \times 10^{-4} = 20 \Omega$$

۴- گزینه «۴»

دشوار

شیب نمودار $(\phi - t)$ یعنی $\frac{\Delta\phi}{\Delta t}$ در دو بازه زمانی ۱۰s تا ۲۰s و همچنین ۱۰s تا ۱۶s یکسان است.

$$\varepsilon = -N \frac{\Delta\phi}{\Delta t} \Rightarrow \varepsilon = -1 \times \frac{0.06}{16-10} = 0.01 \text{ V}$$

$$\varepsilon = 0.01 \times 10^3 \text{ mV} = 10 \text{ mV}$$

۵- گزینه «۴»

متوسط

$$\phi_1 = BA \cos 0 \Rightarrow \phi_1 = 200 \times 10^{-4} \times 50 \times 10^{-4} \times 1 = 10^{-4} \text{ wb}$$

وقتی پیچه از میدان خارج شود، شار گذرنده از آن صفر می‌شود. پس $\phi_2 = 0$

$$|\varepsilon_{av}| = N \left| \frac{\Delta\phi}{\Delta t} \right| \Rightarrow |\varepsilon_{av}| = 100 \left| \frac{0-10^{-4}}{0.1} \right| = 0.1 \text{ V}$$

۶- گزینه «۴»

متوسط

$$\left. \begin{aligned} I_{av} &= \frac{\Delta q}{\Delta t} \\ I_{av} &= \frac{\varepsilon_{av}}{R} \\ \varepsilon_{av} &= -N \frac{\Delta\phi}{\Delta t} \end{aligned} \right\} \Rightarrow \Delta q = -N \frac{\Delta\phi}{R}$$

$$\Delta q = -1 \times \frac{0.1}{4} \Rightarrow \Delta q = 0.025 \Rightarrow \Delta q = -0.25 \text{ C} \quad |\Delta q| = 0.25$$

۱۱- گزینه «۲»

آسان

چون مساحت حلقه کاهش می‌یابد، شار مغناطیسی کاهش یافته و طبق قانون لنز برای مخالفت با این کاهش باید جریان ساعتگرد در حلقه ایجاد شود، تا میدان آن هم‌سو با میدان خارجی باشد.

۱۲- گزینه «۱»

متوسط

قانون لنز را یک بار برای ورود قطب N آهن‌ربا میله‌ای به درون سیم‌پیچ و بار دیگر هنگام خروج قطب S آن از سیم‌پیچ به کار می‌بریم.

۱۳- گزینه «۱»

متوسط

در شکل (آ) میدان مغناطیسی سیم راست در محل حلقه درون‌سو است، چون با دور شدن از سیم اندازه میدان مغناطیسی سیم راست کم می‌شود، با دور شدن حلقه از سیم راست شار مغناطیسی گذرنده از آن کاهش یافته و در نتیجه جریان القایی در حلقه به گونه‌ای خواهد بود که میدان مغناطیسی حاصل از آن درون‌سو باشد. پس در حلقه شکل الف، جهت جریان القایی ساعتگرد است. در شکل (ب) با کاهش جریان سیم راست، میدان مغناطیسی آن در محل حلقه که برون‌سو است کم می‌شود و شار گذرنده از حلقه کاهش می‌یابد، لذا جهت جریان القایی در حلقه به گونه‌ای است که میدان مغناطیسی حاصل از آن برون‌سو باشد، پس جهت جریان القایی حلقه در شکل ب پادساعتگرد است.

۱۴- گزینه «۴»

متوسط

$|\varepsilon| = BLV = 0.05 \times 0.4 \times 20 = 0.4 \text{ V}$
وقتی ضلع L به طرف راست حرکت کند، شار مغناطیسی عبوری از قاب افزایش یافته و $\vec{B}_L$ با $\vec{B}$ مخالف جهت یعنی برون‌سو می‌شود، انگشت شست دست راست را که در جهت $\vec{B}_L$ در داخل قاب قرار دهیم، انگشتان خمیده جهت جریان القایی را در جهت (۲) نشان می‌دهند.

۱۵- گزینه «۴»

متوسط

$\Delta\phi = \Delta BA \cos\theta \Rightarrow \Delta\phi = -200 \times 10^{-4} \times 600 \times 10^{-4} \times 1$
 $\Rightarrow \Delta\phi = -12 \times 10^{-4} \text{ wb}$
 $\varepsilon_{av} = -N \frac{\Delta\phi}{\Delta t} \Rightarrow \varepsilon_{av} = -1 \times \left(\frac{-12 \times 10^{-4}}{10^{-3}} \right) = 1/2 \text{ V}$

چون شار مغناطیسی گذرنده از حلقه کاهش می‌یابد، باید میدان مغناطیسی حاصل از جریان القایی در حلقه درون‌سو باشد پس جهت جریان در حلقه طبق قاعده دست راست، ساعتگرد می‌شود.

۱۶- گزینه «۲»

آسان

$U = \frac{1}{2} LI^2 \Rightarrow L = \frac{2U}{I^2} = \frac{2 \times 200 \times 10^{-3}}{16} = 2.5 \times 10^{-2} \text{ H}$

۱۷- گزینه «۳»

متوسط

$$B = \mu_0 \frac{N}{L} I \Rightarrow \frac{B_A}{B_B} = \frac{N_A}{N_B} \times \frac{I_A}{I_B} \times \frac{L_B}{L_A} = 2 \times 1 \times \frac{1}{2} = 1$$

$$L = \frac{K\mu_0 N^2 A}{L} \Rightarrow \frac{L_A}{L_B} = \left(\frac{N_A}{N_B} \right)^2 \times \left(\frac{A_A}{A_B} \right) \times \frac{L_B}{L_A} = 2^2 \times 1 \times \frac{1}{2} = 2$$

۱۸- گزینه «۳»

دشواری

گام اول: زمان داده شده روی نمودار برابر $\frac{\Delta T}{4}$ است. پس T برابر است با:

$$\frac{\Delta T}{4} = \frac{1}{320} \Rightarrow T = \frac{1}{400} \text{ s}$$

گام دوم: معادله جریان متناوب را با استفاده از $I = I_m \sin\left(\frac{2\pi}{T}t\right)$ می‌نویسیم:

$$I = 5\sqrt{2} \sin\left(\frac{2\pi}{T}t\right) = 5\sqrt{2} \sin(800\pi t)$$

گام سوم: در معادله به جای t، لحظه $\frac{1}{320} \text{ s}$ را قرار می‌دهیم:

$$I = 5\sqrt{2} \sin(800\pi t) \xrightarrow{t = \frac{1}{320} \text{ s}} I = 5\sqrt{2} \sin(800\pi \times \frac{1}{320})$$

$$\Rightarrow I = 5\sqrt{2} \sin\left(\frac{\pi}{4}\right) = 5\sqrt{2} \times \frac{\sqrt{2}}{2} = 5 \text{ A}$$

۱۹- گزینه «۲»

متوسط

$$\frac{T}{4} = \frac{1}{100} \Rightarrow T = \frac{1}{25} \text{ s}, I_m = 2 \text{ A}$$

$$I = I_m \sin\left(\frac{2\pi}{T}t\right) \Rightarrow I = 2 \sin\left(\frac{2\pi}{1/25}t\right) \Rightarrow I = 2 \sin 50\pi t$$

۲۰- گزینه «۳»

دشواری

$$\frac{V_2}{V_1} = \frac{N_2}{N_1} \Rightarrow \frac{V_2}{220} = \frac{20}{100} \Rightarrow V_2 = 44 \text{ V}$$

$$V_2 = RI_{\max} \Rightarrow 44 = 22I_{\max} \Rightarrow I_{\max} = 2 \text{ A}, \frac{2\pi}{T} = 50\pi$$

$$I = I_{\max} \sin\left(\frac{2\pi}{T}t\right) = 2 \sin 50\pi t \Rightarrow I = 2 \sin 50\pi t$$

۵- گزینه «۱»

نمودار $\varepsilon - t$ را در بازه زمانی ۰s تا ۰/۱s بررسی می‌کنیم.

$$\varepsilon = -N \frac{\Delta \Phi}{\Delta t} \xrightarrow{N=1} \varepsilon = -\frac{\Delta \Phi}{\Delta t} \Rightarrow \varepsilon = -A \frac{\Delta B}{\Delta t}$$

$$\Delta \Phi = A \Delta B \cos \theta \xrightarrow{\theta=0, \cos \theta=1} \Delta \Phi = A \Delta B$$

$$\frac{A = \pi \times 10^{-2} \times 10^{-4}}{\pi = 3} \rightarrow \varepsilon = -3 \times 10^{-2} \frac{\Delta B}{\Delta t}$$

$$\Rightarrow \varepsilon = -3 \times 10^{-2} \times \frac{0/5-0}{0/1-0} = -0/15 \text{ V}$$

که فقط گزینه ۱ این مورد را نشان می‌دهد.

۶- گزینه «۲»

با توجه به شیب نمودار در هر ۱۰ms ۰/۲ تسلا از اندازه میدان کم می‌شود پس در ۳۰ms ۰/۲ تسلا می‌شود.

$$|\varepsilon_{av}| = \frac{NA \cos \theta |B_2 - B_1|}{\Delta t} = \frac{500 \times 40 \times 10^{-4} \times 1 \times 0/6}{30 \times 10^{-3}} = 40 \text{ V}$$

۷- گزینه «۴»

$$B = \sqrt{(0/3)^2 + (0/4)^2} = 0/5 \text{ T}$$

مؤلفه $\vec{B}_x = 0/3 \vec{i}$ موازی سطح حلقه بوده و شاری از حلقه نمی‌گذرانند، اما مؤلفه $\vec{B}_y = 0/4 \vec{j}$ عمود بر سطح حلقه بوده و شار گذرنده از آن در حلقه برابر است با:

$$\phi = B_y \times A \times \cos 0 = 0/4 (200 \times 10^{-4}) = 8 \times 10^{-3} \text{ Wb}$$

۸- گزینه «۴»

مؤلفه $\vec{B}_z$ میدان مغناطیسی شاری از حلقه عبور نمی‌دهد و چون مؤلفه $\vec{A}$ میدان مغناطیسی، عمود بر سطح حلقه است $\theta = 0$ در نظر می‌گیریم.

$$\phi = B_x A \cos 0 \Rightarrow \Phi = 0/5 \times 20 \times 20 \times 10^{-4} \times 1 = 2 \times 10^{-3} \text{ wb}$$

۹- گزینه «۱»

$$|\varepsilon_{av}| = Blv \Rightarrow 0/15 = 0/12 \times 0/25 \times v \Rightarrow v = 5 \frac{\text{m}}{\text{s}}$$

چون شار مغناطیسی در حال کاهش است باید میدان مغناطیسی حاصل از جریان القایی برون‌سو باشد بنابراین طبق قاعده دست راست، باید جهت جریان در حلقه پادساعتگرد باشد پس در سیم از $\vec{N}$ به $\vec{M}$ است.

۱۰- گزینه «۳»

$$\Phi_1 = 0$$

$$\Phi_2 = BA \cos \theta = 0/5 (40 \times 30 \times 10^{-4}) \times 1 = 0/6 \text{ wb}$$

$$\varepsilon_{av} = -N \frac{\Phi_2 - \Phi_1}{\Delta t}, \Delta t = \frac{\Delta x}{v} = \frac{30 \times 10^{-2}}{3} = 0/1 \text{ s}$$

$$|\varepsilon_{av}| = 20 \times \frac{0/6}{0/1} = 12 \text{ V}$$

سؤالات تستی

پاسخنامه

آزمون پلاسی

۱- گزینه «۱»

در وضعیت (۱) هنگام ورود حلقه به میدان مغناطیسی، شار گذرنده از آن افزایش می‌یابد و طبق قانون لنز و قاعده دست راست جریان I_1 باید پادساعتگرد باشد.

در موقعیت (۲) هیچ تغییری در شار مغناطیسی ایجاد نشده و بنابراین جریان القایی I_2 برابر صفر است. در موقعیت (۳) حلقه در حال خروج از میدان بوده و شار مغناطیسی کاهش می‌یابد. طبق قانون لنز و قاعده دست راست جریان القایی I_3 ساعت‌گرد بوده تا میدان درون‌سوی ناشی از آن این کاهش را جبران کند.

۲- گزینه «۱»

شار مغناطیسی گذرنده از سیم‌لوله سمت راست در حال کاهش و در سیم‌لوله سمت چپ در حال افزایش است. جهت میدان $\vec{B}$ آهنربا در هر دو سیم‌لوله از راست به چپ است. طبق قانون لنز میدان القایی در سیم‌لوله سمت راست به طرف چپ و در سیم‌لوله سمت چپ به طرف راست ایجاد می‌شود. قاعده دست راست را به کار می‌بریم، جهت جریان در سیم‌لوله سمت راست از $\vec{D}$ به $\vec{C}$ و در سیم‌لوله سمت چپ از $\vec{A}$ به $\vec{B}$ تعیین می‌شود.

۳- گزینه «۲»

جهت میدان مغناطیسی ($\vec{B}$) حاصل از عبور جریان در سیم‌لوله سمت چپ با توجه به جهت جریان در آن و به کار بردن قاعده دست راست، از راست به چپ است. وقتی لغزنده رئوستا ثابت است، جریانی در مقاومت R القا نمی‌شود ($I_1 = 0$). با حرکت لغزنده به سمت چپ، مقاومت رئوستا کم و جریان گذرنده از سیم‌لوله چپ افزایش می‌یابد و شار گذرنده از سیم‌لوله راست زیاد می‌شود.

و میدان ($\vec{B}_L$) در سیم‌لوله راست برای مخالفت با افزایش شار، مخالف میدان ($\vec{B}$) یعنی از چپ به راست ایجاد می‌شود. انگشت شست دست راست را در جهت ($\vec{B}_L$) قرار می‌دهیم، انگشتان خمیده جهت جریان القایی در سیم‌لوله سمت راست را نشان می‌دهد که در مقاومت R از $\vec{M}$ به $\vec{N}$ است.

۴- گزینه «۱»

انگشتان دست راست، جهت میدان القایی در سیم‌پیچ را از چپ به راست و مخالف خط میدان آهن‌ربای میله‌ای نشان می‌دهد؛ یعنی شار در سیم‌پیچ در حال افزایش است، بنابراین آهن‌ربا و سیم‌پیچ به هم نزدیک می‌شوند.

۱۶- گزینه «۳»

$$I = \frac{V}{R} = \frac{100\sqrt{2} \sin 100\pi t}{50} = 2\sqrt{2} \sin 100\pi t$$

$$\frac{2\pi}{T} = 100\pi \Rightarrow T = \frac{1}{50} \text{ s} \Rightarrow t = \frac{T}{12} = \frac{1}{600} \text{ s}$$

$$I = 2\sqrt{2} \sin 100\pi \times \frac{1}{600} = \sqrt{2} \text{ A}$$

۱۷- گزینه «۲»

ابتدا جریان I_1 را که بین دو نقطه A و B برقرار است را به دست می آوریم:

$$V_B - 3I_1 - 12 - 2I_1 = V_A$$

$$V_B - V_A = 5I_1 + 12 \Rightarrow 2 = 5I_1 + 12 \Rightarrow I_1 = -2 \text{ A}$$

اندازه شدت جریان I برابر 2A است، اما چون جواب منفی به دست آمده،

نتیجه می گیریم که در انتخاب جهت جریان اشتباه کرده ایم، بنابراین I_1 مانند

I_2 به گره نزدیک می شود و جریانی که از القاگر می گذرد، برابر می شود با:

$$I = I_1 + I_2 = 2 + 3 = 5 \text{ A}$$

$$U = \frac{1}{2} LI^2 = \frac{1}{2} \times 0.4 \times 5^2 = 0.5 \text{ J}$$

۱۸- گزینه «۲»

$$I = 3 \times 10^{-1} \sin 120\pi t \Rightarrow \frac{2\pi}{T} = 120\pi$$

$$\phi = \phi_m \cos \frac{2\pi}{T} t \Rightarrow \phi = \phi_m \cos 120\pi t$$

اگر بخواهیم ϕ برابر ϕ_m باشد باید $|\cos 120\pi t| = 1$ باشد یعنی

$$120\pi t = k\pi, k = 0, 1, 2, \dots \Rightarrow t = 0, \frac{1}{120}, \frac{1}{60}, \frac{1}{40}, \dots$$

۱۹- گزینه «۲»

$$3 \frac{T}{4} = 6 \Rightarrow T = 8 \text{ ms}$$

$$I = I_{\max} \sin \left(\frac{2\pi}{T} t \right) \Rightarrow I = 2 \sin \left(\frac{2\pi}{8 \times 10^{-3}} t \right)$$

$$t = 6 \text{ ms} \text{ در } I = 2 \sin \left(\frac{2\pi}{8 \times 10^{-3}} \times 0.006 \right) = 2 \sin \left(\frac{3\pi}{4} \right) = -2 \text{ A}$$

$$\Rightarrow |I| = 2 \text{ A}$$

$$I = \frac{\varepsilon}{R} \Rightarrow 2 = \frac{\varepsilon}{2} \Rightarrow \varepsilon = 4 \text{ V}$$

جریان در لحظه $t = \frac{T}{4} = \frac{8}{4} = 2 \text{ ms}$ برای اولین بار به مقدار بیشینه می رسد.

۲۰- گزینه «۳»

$$\varepsilon = RI \Rightarrow \varepsilon = 0.2 \times 0.5 = 0.1 \text{ V}$$

$$\varepsilon = Blv \Rightarrow 0.1 = 0.1 \times 0.2 \times v \Rightarrow v = \frac{5}{2} \frac{\text{m}}{\text{s}}$$

۱۱- گزینه «۱»

طول سیم در واقع محیط حلقه ای است که توسط سیم ایجاد شده است.

$$L = 2\pi r = 2 \times 3 \times 2 = 12 \text{ cm} = 12 \times 10^{-2} \text{ m}$$

$$R = \frac{\rho L}{A} = \frac{1.7 \times 10^{-8} \times 12 \times 10^{-2}}{\pi \times (2 \times 10^{-3})^2} = 1.7 \times 10^{-4} \Omega$$

$$\varepsilon = RI = 1.7 \times 10^{-4} \times 0.2 = 3.4 \times 10^{-5} \text{ V}$$

$$|\varepsilon| = \left| -NA \cos \theta \frac{\Delta B}{\Delta t} \right|$$

$$\frac{\Delta B}{\Delta t} = \frac{\varepsilon}{NA \cos \theta} = \frac{3.4 \times 10^{-5}}{1 \times \pi \times (2 \times 10^{-2})^2 \times 1} \approx 0.28 \frac{\text{T}}{\text{s}}$$

۱۲- گزینه «۱»

$$I = \frac{\varepsilon}{R+r} = \frac{12}{5+1} = 2 \text{ A}$$

$$U = \frac{1}{2} LI^2 = \frac{1}{2} \times 0.8 \times 2^2 = 1.6 \text{ J}$$

۱۳- گزینه «۱»

مقاومت های ۳Ω، ۴Ω و ۵Ω اتصال کوتاه می شوند. (به دلیل موازی بودن)

$$R_{\text{eq}} = 2 + 2 \Rightarrow R_{\text{eq}} = 4 \Omega$$

$$I = \frac{\varepsilon}{R+r} = \frac{45}{5} = 9 \text{ A}$$

$$U = \frac{1}{2} LI^2 = \frac{1}{2} \times 0.2 \times 81 = 8.1 \text{ J}$$

۱۴- گزینه «۲»

$$A = \pi R^2 \Rightarrow 4\pi \times 10^{-4} = \pi R^2 \Rightarrow R = 2 \times 10^{-2} \text{ m}$$

$$\text{محیط هر حلقه} = 2\pi R = 2\pi \times 2 \times 10^{-2} = 4\pi \times 10^{-2} \text{ m}$$

$$N = \frac{L}{2\pi R} = \frac{1}{4\pi \times 10^{-2}} = \frac{25}{\pi} \text{ دور}$$

اگر D قطر مقطع سیم باشد:

$$\text{طول سیموله} \ell = ND = \frac{25}{\pi} \times 2 \times 10^{-2} = \frac{5}{\pi} \times 10^{-2} \text{ m}$$

$$L = \frac{k\mu_0 N^2 A}{\ell} \Rightarrow L = \frac{1 \times 4\pi \times 10^{-7} \times \left(\frac{25}{\pi}\right)^2 \times 4\pi \times 10^{-4}}{\frac{5}{\pi} \times 10^{-2}}$$

$$\Rightarrow L = 2\pi \times 10^{-6} \text{ (H)}$$

۱۵- گزینه «۳»

$$U = \frac{1}{2} CV^2$$

$$1000 = \frac{1}{2} \times 20 \times V^2 \Rightarrow V^2 = 100$$

$$\frac{V_2}{V_1} = \frac{N_2}{N_1} \Rightarrow \frac{10}{50} = \frac{100}{50} \Rightarrow v_1 = 5 \text{ V}$$